



NOKIA

SIURO - KULLAANVUORI SIIRTOVIEMÄRILINJAN
ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2012



SISÄLLYSLUETTELO

1	Johdanto	4
2	Inventointialue	4
2.1	Topografia.....	4
2.2	Tutkimushistoria.....	4
2.3	Vesistöhistoria, irtolöydöt ja alueen muinaisjäännökset	5
2.4	Alueen historiallisesta tiestöstä	5
3	Menetelmät	6
3.1	Eesityövaihe	6
3.2	Kenttätöiden toteuttaminen ja dokumentaatio	9
4	Tulokset.....	9
5	Lähteet	10
	Luettelo kohteista.....	12
	Kiinteät muinaisjäännökset.....	13
	Muut kohteet.....	41

Liite 1. Digitaalikuvaluettelo

Kartta 1. Kohteiden sijainti, MK 1: 18 000

Kartta 2. Kohteiden 1 – 2 ja 6 - 7 sijainti, MK 1: 4000

Kartta 3. Kohteiden 3 ja 8 - 11 sijainti, MK 1: 4000

Kartta 4. Kohteiden 12 ja 13 sijainti, MK 1: 4000

Kartta 5. Kohteiden 4 ja 14 - 17 sijainti, MK 1: 4000

Kartta 6. Kohteiden 18 ja 19 sijainti, MK 1: 4000

Kartta 7. Kohteiden 5 ja 20 sijainti, MK 1: 4000

Kartta 8. Isojakokartan (Hall 1769) mukaan asemoidut historialliset asuinpaikat ja tielinjat inventointialueella ja sen läheisyydessä, MK 1: 10 000

Kartta 9. Isojakokartan (Hall 1769) mukaan asemoidut historialliset asuinpaikat ja tielinjat inventointialueella ja sen läheisyydessä, MK 1: 10 000

Kartta 10. Isojakokartan (1766) mukaiset tielinjat Penttilän kylän (Knuutilan muinaisjäännösalueen) läheisyydessä, MK 1: 5500

Kartta 11. Kohde 1. Kuirinmäki, kartta rakenteiden sijainnista, MK 1: 900

Taustakartat:

Maanmittauslaitoksen Maastotietokannan 10/2012 aineistoa

http://www.maanmittauslaitos.fi/avoindata_lisenssi_versio1_20120501

NOKIA**SIURO – KULLAANVUORI SIIRTOVIEMÄRILINJAN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2012****TIIVISTELMÄ**

Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy suoritti arkeologisen inventoinnin Nokian Siuro – Kullaanvuori siirtoviemärilinjan suunnittelualueella. Hankkeeseen liittyy Pirkanmaan maakuntamuseon lausunto DIAR: 437/2012. Inventoinnin kenttätyöt tehtiin 27. – 28.11.2012, ja niistä vastasi arkeologi (FM) Kirsi Luoto. Inventoinnissa tarkastettiin siirtoviemärilinjan ja sen lähistön ennestään tunnetut kiinteät muinaisjäännökset sekä etsittiin uusia kohteita arkeologisesti potentiaaleilta alueilta siirtoviemärilinjan alueelta. Inventoinnissa huomioitiin niin esihistorialliset kuin historiallisenkin ajan muinaisjäännökset ja muut arkeologiset kohteet. Inventoinnin kustannuksista vastasi Nokian kaupunki.

Inventoinnissa paikannettiin kaksi uutta kiinteää muinaisjäännöstä: historiallisen ajan asuinpaikat 3. Kennola (Kennola) Sipilä ja 4. Memmola (Memmola) Alanen. Näistä vain jälkimmäinen sijaitsee suunnitellulla paineviemärilinjalla. Näiden lisäksi tarkastettiin kolme ennestään tunnettua rautakaudelle tai historialliselle ajalle ajoittuvaa muinaisjäännöskohdetta, joista yhden kohteen (2. Mattila) ajoitusta ja toisen (1. Kuirinmäki) rauhoitusluokitusta ehdotetaan tarkistettavaksi inventoinnissa saatujen tietojen perusteella. Inventoinnin yhteydessä dokumentoitiin myös niin sanottuina kulttuurihistoriallisesti merkittävinä kohteina yhteensä 14 historialle ajalle ajoittuvaa kohdetta (kohteet 7 – 20). Nämä ovat joko historiallisia kylänpaikkoja, yksinäistaloja tai torppia, jotka eivät täytä kiinteän muinaisjäännöksen kriteereitä.

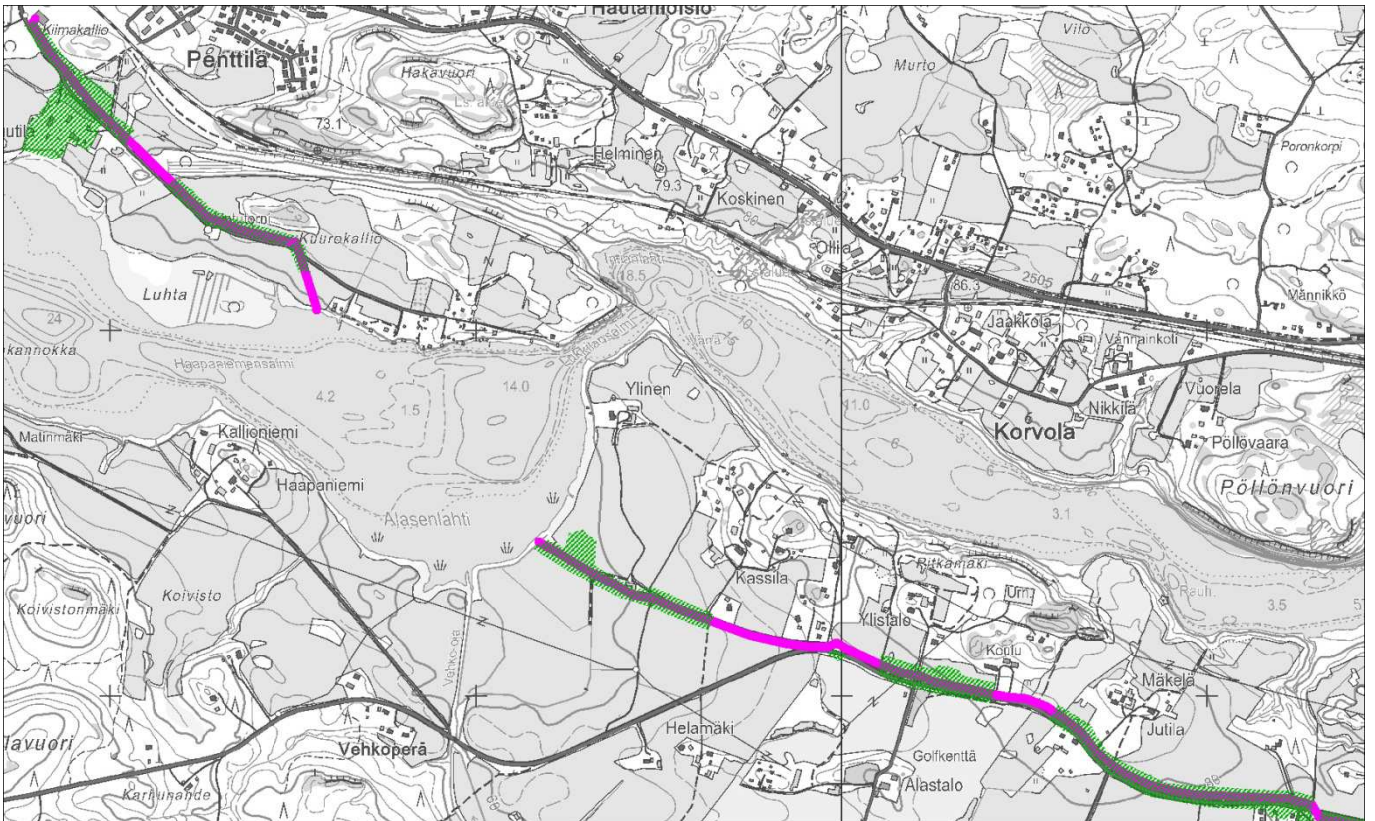
ARKISTO-JA REKISTERITIEDOT:

Tutkimuksen laji:	siirtoviemärilinjan arkeologinen inventointi
Tutkimuslaitos:	Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy
Inventoija:	FM Kirsi Luoto
Kenttätyöaika:	27. – 28.11.2012
Peruskartta:	2123 02 ja 2123 05
Inventointialueen sijainti:	ETRS-TM35FIN P: 6818574 - 6819214 I: 307176 - 312256
Tutkimusten rahoittaja:	Nokian kaupunki
Alkuperäinen tutkimuskertomus:	Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy, arkisto

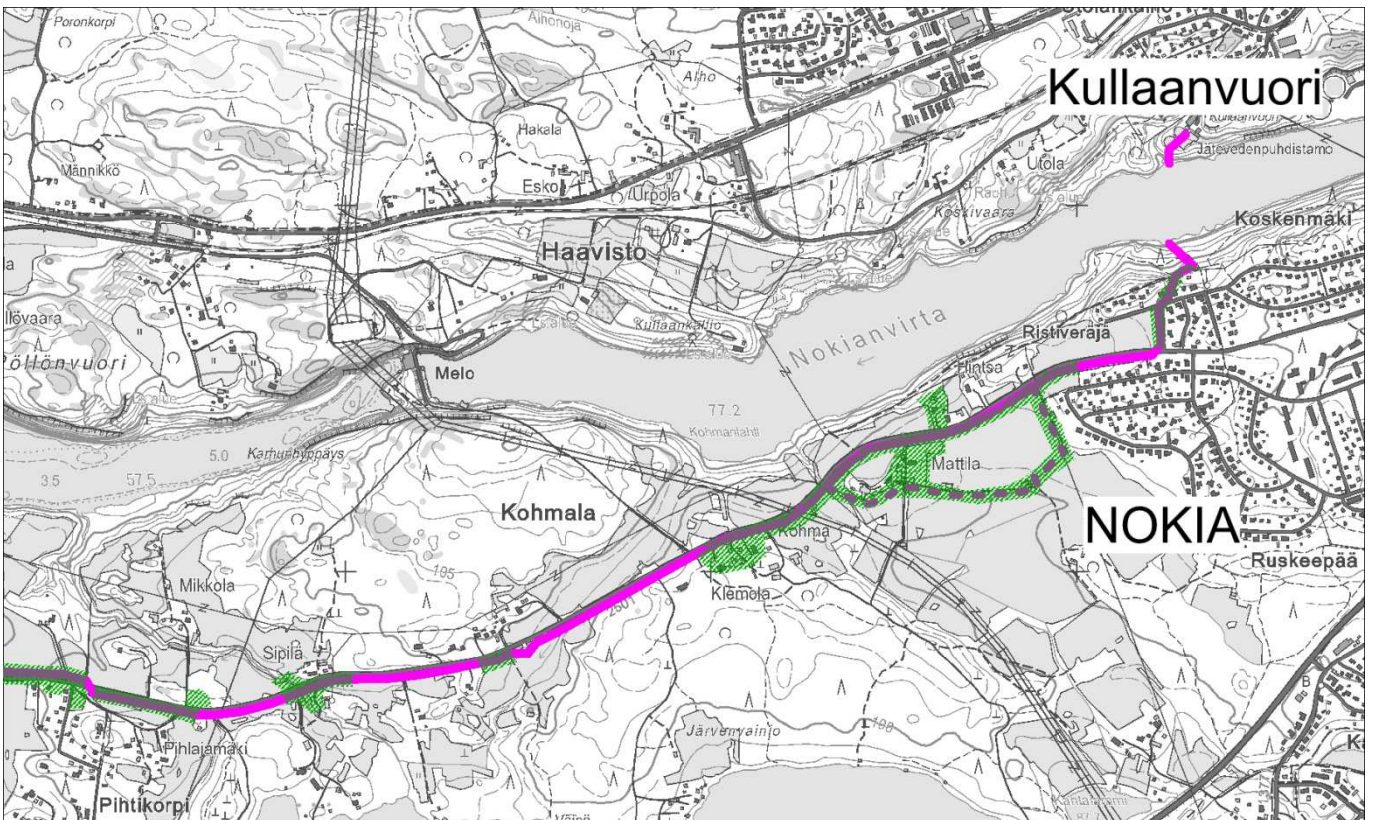
Kopiot:	Nokia kaupunki Museovirasto Pirkanmaan maakuntamuseo
Löydöt:	Ei löytöjä.
Aikaisemmat tutkimukset:	Erä-Esko 1948 inventointi Renvall 1985 inventointi Adel 2000 inventointi
Tutkimuksen kuvat:	Nokia, Siuro – Kullaanvuori siirtoviemärilinjän arkeologinen inventointi 2012: 1 -30 (Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy:n arkistossa)



Kuva 1. Inventoitu siirtoviemärilinja merkitty kartalle pinkillä viivalla. Inventoitu vaihtoehtoinen linjaus katkoviivalla. Pohjakartta © Maanmittauslaitos 2012.



Kuva 2. Tarkastetut alueet merkitty kartalle vihreällä vinoviivoituksella, siirtoviemäri-
linja pinkillä viivalla. Pohjakartta © Maanmittauslaitos 2012.



Kuva 3. Tarkastetut alueet merkitty kartalle vihreällä vinoviivoituksella, siirtoviemäri-
linja pinkillä viivalla/katkoviivalla. Pohjakartta © Maanmittauslaitos 2012.

1 Johdanto

Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy suoritti arkeologisen inventoinnin Nokian Siuro – Kullaanvuori siirtoviemärilinjan suunnittelualueella. Hankkeeseen liittyy Pirkanmaan maakuntamuseon lausunto DIAR: 437/2012. Inventoinnin kenttätyöt tehtiin 27. – 28.11.2012, ja niistä vastasi arkeologi (FM) Kirsi Luoto. Inventoinnissa tarkastettiin siirtoviemärilinjan ja sen lähistön ennestään tunnetut kiinteät muinaisjäännökset sekä etsittiin uusia kohteita arkeologisesti potentiaaleilta alueilta siirtoviemärilinjan alueelta. Inventoinnissa huomioitiin niin esihistorialliset kuin historiallisenkin ajan muinaisjäännökset ja muut arkeologiset kohteet. Inventoinnin kustannuksista vastasi Nokia kaupunki.

2 Inventointialue

2.1 Topografia

Inventointialue sijaitsee Nokialla, pääasiassa Nokianvirran etelärannalla. Inventoitu siirtoviemärilinja alkaa Nokian Siuron jätevedenpuhdistamolta ja kulkee tienviertä kohti Alasenlahden. Siirtoviemärilinja alittaa Alasenlahden kulkien järven pohjassa noin 900 m pituisen matkan nousten takaisin maalle lahden kaakkoisrannalla. Täällä siirtoviemärilinja seurailee pääasiassa Taivalkunnantien linjausta kulkien ensin tien pohjoispuolella. Pihtikorven kohdalla linjaus siirtyy tien eteläpuolelle, jossa pysyttelee aina Ristiveräjälle saakka. Täällä siirtoviemärilinjaus poikkeaa Taivalkunnantieltä pohjoiseen kohti Nokianvirtaa. Viemärilinjaus päättyy Kullaanvuoren vedenpuhdistamolle Nokianvirran pohjoisrannalla. Mattilan tilakeskuksen kohdalla siirtoviemärin vaihtoehtoinen linjaus kulkee tilakeskuksen eteläpuolelta seuraillen pitkälti paikalla olevaa peltotietä. (kuva 1)

Suunniteltu siirtoviemärilinja kulkee suurimmaksi osaksi tien vieressä. Ympäröivää maisemaa luonnehtivat avoimet viljelyaukeat ja perinteinen agraari rakennuskanta. Linjauksen itäpäässä on tiiviimpää, sodan jälkeen syntyntä rakennuskantaa.

2.2 Tutkimushistoria

Nokian muinaisjäännösten ensimmäinen inventointi on tehty vuonna 1948 Aarni Erä-Eskon toimesta. Taivalkunnan aluetta on inventoinut myös Turun yliopiston arkeologian laitoksen toimesta Erkki Renvall vuonna 1985. Syksyllä 2012 inventoidun siirtoviemärilinjan alueelta Erä-Esko ja Renvall ovat tarkastaneet Kuirinmäen rautakautisen röykkiökohteen ja Mattilan rautakautiseksi tuolloin luokitellun kalmiston/asuinpaikan.

Uusin siirtoviemärilinjan suunnittelualueutta koskeva arkeologinen inventointi on vuodelta 2000, jolloin Tampereen museoiden maakunnallisen yksikön arkeologi Vadim Adel inventoi Nokianvirran rantojen muinaisjäännöksiä. Osainventoinnin alue käsitti Nokianvirran molemmat rannat ja n. 0,5 km levyiset rantavyöhykkeet sekä Kuloveden itäperukassa olevan n. 2 x 0,5 km kokoisen lahden rannat. Inventoinnin yhteydessä tarkastettiin kaikki ennestään tunnetut kiinteät muinaisjäännökset ja irtolöytöpaikat sekä etsittiin uusia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Inventoinnissa löydettiin kuusi uutta kiinteää esihistoriallista muinaisjäännöstä: kaksi kivi-kautista asuinpaikkaa, rautakautinen polttokalmistomäki ja todennäköinen rautakautinen asuinpaikka sen vieressä sekä kaksi rautakautista kiven- ja maansekaisista röykkiötä. Lisäksi löy-

tyi kolme uutta kivikautista irtolöytöpaikkaa. Adelin inventoinnin aikana kartoitettiin tai tehtiin havaintoja yhteensä kymmenestä historiallisen ajan kohteesta.

2.3 Vesistöhistoria, irtolöydöt ja alueen muinaisjäännökset

Nokian virran alue oli vesimassojen peitossa vielä pitkään viimeisen jääkauden loputtua. Ancy-lusvaiheen alussa, noin 6800 eKr alueet noin puolen kilometrin päässä virran pohjoispuolella olivat paljastuneet veden peitosta, ja Nokianvirran ja sen eteläpuolisilla alueilla lainehti laaja, parhaimmillaan kilometrien levyinen, muinainen salmi. Näsijärvi kuroutui itsenäiseksi järveksi noin 6000 eKr, ja vähän tämän jälkeen syntyi Pyhäjärvi. Tässä vaiheessa Pyhäjärveä ja Kulovettä yhdisti nykyisen Nokianvirran kohdalla kapea salmi. Kolmannen esikristillisen vuosituhannen lopussa Muinais-Näsijärvi puhkaisi itselleen uuden väylän Pyykinharjun matalimman kynnyksen ylitse, ja näin syntyi Tammerkoski. Tammerkosken synnyn seurauksena vedenpinta nousi Pyhäjärvässä, sillä Nokianvirran ahdas uoma ei heti pystynyt nielemään lisääntyntä vesimäärää. Litorinavaihe ulottui vain Suur-Pirkkalan läntisimpiin osiin, Kuloveden piiriin ja siitä pohjoiseen Kyrösjärven reitin varsille. Näsijärven piirissä tapahtuneita suhteellisen vähäisiä vedenpinnan muutoksia lukuun ottamatta, oli maan ja veden jakauma Suur-Pirkkalan alueella jo noin 6500 vuotta sitten lähes nykyisen kaltainen. (Virkkala 1974, 1006 – 1012)

Varhaisimmat merkit ihmisasutukset Nokianvirran rannoilla lienevät jääneen paljolti uudemman asutuksen alle. Jotakin merkkejä kivikautisesta asutuksesta Nokianvirran rannoilta kuitenkin on. Lukkilansalmen (Lukkilansalmi 2, mj. rek. nro 536010009) kivikautinen asuinpaikka löydettiin vuoden 1948 inventoinnissa (Erä-Esko). Kivikautiseen asutukseen viittaavia kvartseja löytyi tuolloin aivan vesirajasta ja rantahietikolta (Z = 60 m mpy). Inventoijan mukaan asuinpaikka on joko nykyisen vedenpinnan alla tai sen tasossa, ja vesi huuhtelee esiin löytöjä, tai veden aikanaan ylempää alas sortamalla penkereellä. Nokian Lukkilansalmen rannasta on löytynyt irtolöytönä myös yksittäinen vasarakirves (Miettinen 1974, 898).

Rautakautisesta asutuksesta inventointialueella ja sen lähistöllä kertovat Rantavainion (536010008), Kuirinmäen (536010014) ja Hintsan (536010015) röykkiökohteet, joista Hintsan muinaisjäännös on sittemmin täysin tuhoutunut. Hintsan ja Kuirinmäen kohteiden läheisyydessä sijaitsee myös Mattilan moniperiodinen kalmisto- ja asuinpaikkakohde, jossa merkkejä ihmistoiminnasta on tavattu aina rautakaudelta historialliseen aikaan. Mattilan pellolta on löytynyt myös irtolöytönä pieni oikokirves (HM 50: 372). Inventointialueen länsipäässä sijaitsee Knuutilan (1000007490) historiallisen ajan kylänpaikka, josta vuoden 2012 koekaivauksessa saatiin myös rautakauteen viittaavia löytöjä. Alueen historiallisen ajan asutusta ei ennen vuoden 2012 inventointia juurikaan oltu tarkasteltu. Lukkilansalmen kivikautisen asuinpaikan vierestä tunnettiin kuitenkin jo ennestään yksi historiallisen ajan kohde: Lukkilan Ylisen historiallinen työ- ja valmistuspaikka (1000001958).

2.4 Alueen historiallisesta tiestöstä

Inventointialueen historiallisen ajan asutus ja sen sijainti käy ilmi inventoinnin kohteiden esittelystä. Koska alueelta ei havaittu kiinteänä muinaisjäännöksenä pidettäviä (ts. yleisestä käytöstä poistuneita) historiallisten tielinjojen osuuksia, lienee kuitenkin paikallaan kertoa niistä

muutama sana. Inventointialueen ja sen lähistön historiallinen tieverkosto käy ilmi liitekartoista 8 - 10, joihin tielinjat ja asutus on asemoitu isojakokarttojen (1766 ja 1769) perusteella. Inventointialueen tärkein tielinja on ollut Nokianvirran etelärannalla kulkenut ja pääasiassa nykyisen Taivalkunnantien linjausta noudatteleva historiallinen Taivalkunnantie (kartat 8 ja 9). Tie oli 1760-luvulla yhdessä yleisiksi maanteiksi myöhemmin parannettujen Etelä-Pirkkalan ja Peräkunnan teiden ohella yksi vanhan Pirkkalan merkittävimmistä teistä. Tie kulki Nokialta Haapaniemeen ja siitä haarautui sivutiet Viholaan, Tyrkkölään ja Hauroisiin (Saarenheimo 1974, 461). Näiden lisäksi Taivalkunnantiestä erkani useita pienempiä kyläteitä. Inventoinnissa tarkasteltiin myös maastossa asemoituja tielinjauksia niiltä osin, kun ne leikkasivat suunnitellun siirtoviemärilinjan kanssa, mutta merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä ei havaittu.

Haapaniemensalmen pohjoispuolisen inventointialueen tärkein tie oli Niemenpään kartanolle eli Penttilän kylään johtanut paikallistie. Tie noudattelee nykyisen Lukisalmentien linjausta. Nykyisestä poiketen tielinja näyttää 1700-luvulla päättyvän hieman nykyistä aiemmin, Kuurokallion lounaispuolella olevaan kohtaan. Tie Penttilästä eteenpäin aina Kuurokalliolle saakka oli 1700-luvulla pieni peltotie, joka johti Penttilän itäisille vainioille (kartta 10). Lukkisalmentien linjausta noudattelevasta historiallisesta tiestä erkani useita paikallisteitä. Inventoinnissa tarkasteltiin asemoituja tielinjauksia maastossa niiltä osin, kun ne leikkasivat suunnitellun siirtoviemärilinjan kanssa, mutta merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä ei havaittu.

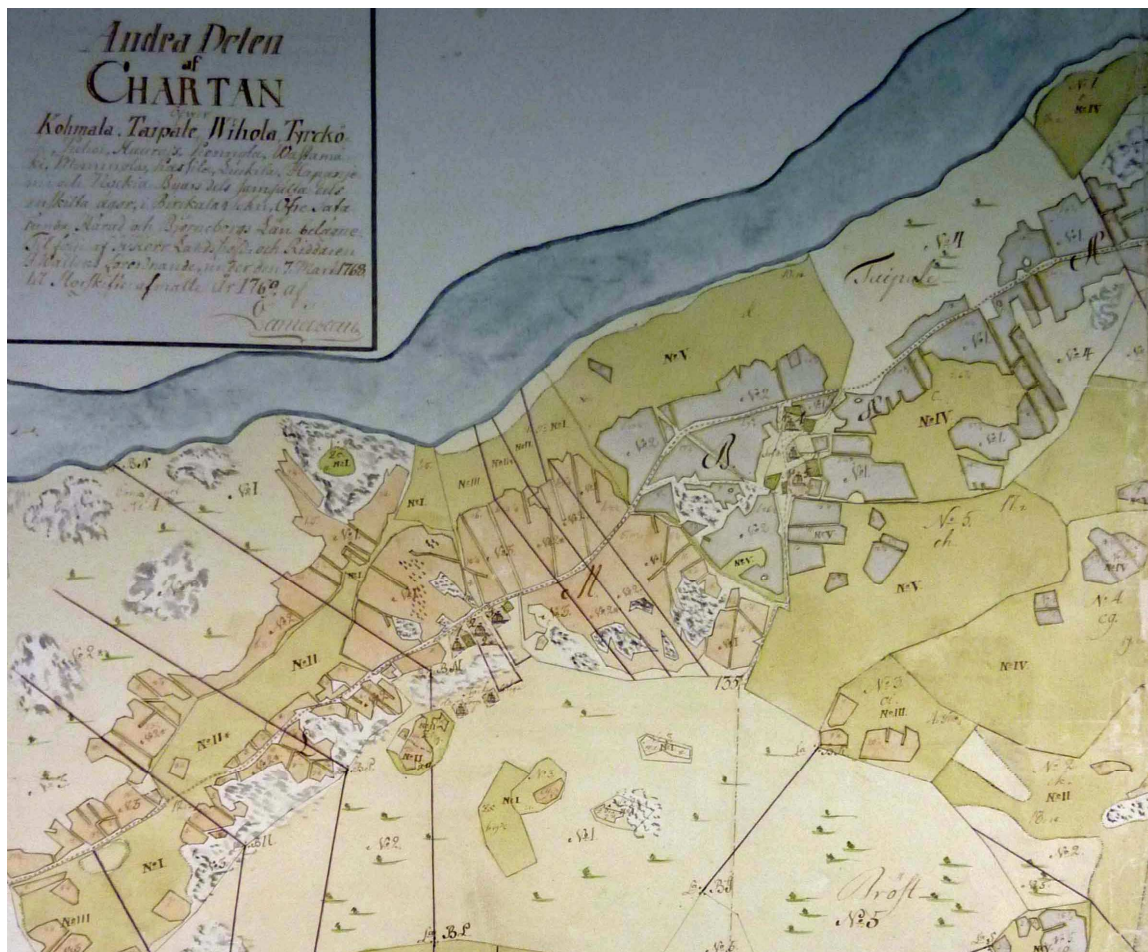
3 Menetelmät

3.1 Esityövaihe

Inventoinnin esityövaiheessa hankittiin aluetta kuvaavia historiallisia karttoja Kansallisarkiston digitaaliarkistosta internetistä sekä Kansallisarkistosta Helsingistä. Taivalkunnan jakokuntaa sekä Penttilän kylää kuvaavia 1700-luvun isojakokarttoja käytettiin alueen historiallisen asutuksen sijainnin ja historiallisten tie- ja rajalinjojen sijainnin selvittämisessä (kuvat x - x). Inventoinnin yhteydessä tarkastetut historiallisen ajan asuinpaikat ja alueen historiallinen tiestö on asemoitu peruskartalle nimenomaan isojakokarttojen perusteella (kartat 8 - 10). Esityövaiheessa tarkasteltiin myös muinaisjäännösrekisterin tietoja koskien alueen ja sen lähistön kiinteitä muinaisjäännöksiä ja tutustuttiin alueen vesistö- ja tutkimushistoriaan. Alueen historiaan tutustuttiin paikallishistoriateoksen (Vanhan Pirkkalan historia 1974) avulla.



Kuva 4. Taivalkunnan isojakokartan (1769) neljäs karttalehti.



Kuva 5. Taivalkunnan isojakokartan (1769) kolmas karttalehti.



Kuva 6. Taivalkunnan isojakokartan (1769) toinen karttalehti.



Kuva 7. Penttilän isojakokartta (1766) kolmas karttalehti.

3.2 Kenttätöiden toteuttaminen ja dokumentaatio

Inventoinnin kenttätyöt tehtiin 27. – 28.11.2012. Inventoinnissa tarkastettiin suunnittelualueen ennestään tunnetut kiinteät muinaisjäännökset sekä etsittiin uusia muinaisjäännöksiä arkeologisesti potentiaaleilta siirtoviemärilinjan alueilta. Inventoinnissa huomioitiin niin esihistorialliset kuin historiallisenkin ajan muinaisjäännökset. Inventointimethodena olivat kentällä käytössä silmäääräinen havainnointi sekä tie- ja ojaleikkausten ja kynnöksellä olevien peltojen vuoksi esillä olevien maannosten tarkastelu.

Kohteita ja inventoinnin kulkua dokumentoitiin sanallisen kuvauksen lisäksi ottamalla digitaalilokuvia ja paikantamalla tehdyt havainnot satelliittipaikanninta (tarkkuus +/- 5 - 10 m) käyttäen. Kohteiden koordinaatit on ilmoitettu ETRS-TM35FIN -tasokoordinaatteina. Jälkityövaiheessa digitaalilokuvat luettelointiin Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy:n arkistoon ja kartat piirrettiin puhtaaksi käyttäen Map Info- GIS paikkatieto-ohjelmistoa.

4 Tulokset

Nokian Siuro – Kullaanvuori siirtoviemärilinjan arkeologisessa inventoinnissa paikannettiin kaksi uutta kiinteää muinaisjäännöstä: historiallisen ajan asuinpaikat 3. Kennola (Kennola) Sipilä ja 4. Memmola (Memmola) Alanen. Näistä vain jälkimmäisen sijaitsee suunnitellulla paineviemärilinjalla. Näiden lisäksi tarkastettiin kolme ennestään tunnettua rautakaudelle tai historialliselle ajalle ajoittuvaa muinaisjäännöskohdetta, joista yhden kohteen (2. Mattila) ajoitusta ja toisen (1. Kuirinmäki) rauhoitusluokitusta ehdotetaan tarkistettavaksi inventoinnissa saatujen tietojen perusteella.

Inventoinnin yhteydessä dokumentoitiin myös niin sanottuina kulttuurihistoriallisesti merkittävänä kohteina yhteensä 14 historialle ajalle ajoittuvaa kohdetta (kohteet 7 – 20). Nämä ovat joko historiallisia kylänpaikkoja, yksinäistaloja tai torppia, jotka eivät täytä kiinteän muinaisjäännöksen kriteereitä.

28.3.2013

Kirsi Luoto
FM, arkeologi
Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy

5 Lähteet

Painamattomat lähteet:

Adel, Vadim 2000. Nokianvirta, osainventointi. Pirkanmaan maakuntamuseon arkisto.

Erä-Esko, Aarni 1948. Nokian kauppalan ja entisen Pohjois-Pirkkalan pitäjän Tampereen kaupunkiin liitettyjen osien kiinteät muinaisjäännökset. Inventointikertomus. Museoviraston arkisto, kopio Pirkanmaan maakuntamuseon arkisto.

Renvall, Erkki 1985. Nokian kaupungin inventointi. Turun yliopiston arkeologian laitoksen topografinen arkisto.

Äyräpää, Aarne 1933. Taipaleen Mattilan kansainvaellusajan polttokalmisto Pohjois-Pirkkalassa. Kaivauskertomus. Museoviraston arkisto.

Painetut lähteet:

Miettinen, Mirja 1974. Vanhan Pirkkalan esihistoria. Vanhan Pirkkalan historia. Tampere.

Niukkanen, Marianna 2009. Historiallisen ajan kiinteät muinaisjäännökset, tunnistaminen ja suojelu. Museoviraston Rakennushistorian osaston oppaita ja ohjeita 3.

Saarenheimo, Juhani 1974. Vanhan Pirkkalan historia. Tampere.

Virkkala, K. 1974. Vanhan Pirkkalan luonnonsuhteista ja niiden vaiheista. Vanhan Pirkkalan historia. Tampere.

Digitaaliset lähteet:

Museovirasto, Kulttuuriympäristö rekisteriportaali, Muinaisjäännösrekisteri.
http://kulttuuriymparisto.nba.fi/netsovellus/rekisteriportaali/mjreki/read/asp/r_default.aspx
(20.12.2012)

SAY (Suomen asutuksen yleisluettelo) jakso 1760 -1779. Asutuksen yleisluettelo (kokoelma) > Asutuksen yleisluettelo > Asutuksen yleisluettelot > Pirkkala, Ylöjärvi, Harju 1760-1779
<http://digi.narc.fi/digi/view.ka?kuid=586451> (18.12.2012)

SAY (Suomen asutuksen yleisluettelo) jakso 1720 – 1739. Asutuksen yleisluettelo (kokoelma) > Asutuksen yleisluettelo > Asutuksen yleisluettelot > Pirkkala, Ylöjärvi, Harju 1720-1739
<http://digi.narc.fi/digi/view.ka?kuid=587230> (18.12.2012)

Kartat:

Hall, Daniel 1766. Penttilän kylän isojakokartta. Kansallisarkisto, sig. H 7 19/6.

Hall, Daniel 1769. Taivalkunnan jakokunnan isojakokartat. Kansallisarkisto, sg. H 6 11/ 1-25.

Sähköiset kartat:

Mört, Olof (1686). Geometrinen kartta Penttilän kylästä. Alkuperäinen kartta: Kansallisarkisto, sig. a 1 a: 9. Sähköinen kartta Jyväskylän yliopiston julkaisuarkistossa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-200805163126> (19.3.2013)

Pitäjänskartta 2123 05 (1904). [Maanmittaushallitus](#) > [Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto \(kokoelma\)](#) > [Pitäjänskartasto](#) > [Pirkkala \(2123 05\)](#). www-osoite (18.3.2013):
<http://digi.narc.fi/digi/view.ka?kuid=1367959>

Pitäjänskartta 2123 02 (1847). [Maanmittaushallitus](#) > [Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto \(kokoelma\)](#) > [Pitäjänskartasto](#) > [Pirkkala \(2123 02 la.* -/-\)](#) www-osoite (18.3.2013):
<http://digi.narc.fi/digi/view.ka?kuid=1367956>

NOKIA SIURO-KULLAANVUORI SIIRTOVIEMÄRILINJAN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2012

Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy/ Kirsi Luoto

Luettelo kohteista.

Inv.nro	Kohteen nimi	mj.rek.nro	Kohteen laji	Muinaisjäännöstyyppi	(ETRS-TM35FIN) P:	(ETRS-TM35FIN) I:	Rauhoitusluokka	ajoitus
1	Kuirinmäki	536010014	kiinteä muinaisjäännös	kivirakenteet/röykkiöt	6819432	311624	1	rautakautinen
2	Mattila	536010013	kiinteä muinaisjäännös	muinaisjäännösrhmät	6819307	311564	2	moniperiodinen
3	Kennola (Kennola) Sipilä	-	kiinteä muinaisjäännös	asuinpaikat/ kylänpaikat	6818744	309627	2	historiallinen
4	Memmola (Memmola) Alanen	-	kiinteä muinaisjäännös	asuinpaikat/ kylänpaikat	6819046	308289	2	historiallinen
5	Knuutila	1000007490	kiinteä muinaisjäännös	asuinpaikat/ kartanot	6820575	305853	2	historiallinen
6	Hintsa	536010015	kiinteä muinaisjäännös	hautapaikat/ hautaröykkiöt	6819506	311701	3	rautakautinen
7	Kohmala (Kohmala)	-	muu kohde	asuinpaikat/kylänpaikat	6819083	311078	-	historiallinen
8	Kennola mäkitupa	-	muu kohde	asuinpaikat/torpat	6818651	309593	-	historiallinen
9	Kennola (Kennola) Mickola	-	muu kohde	asuinpaikat/kylänpaikat	6818832	309571	-	historiallinen
10	Vastamäki sotilaan torppa	-	muu kohde	asuinpaikat/torpat	6818669	309266	-	historiallinen
11	Vastamäki rakuunan torppa	-	muu kohde	asuinpaikat/torpat	6818684	309197	-	historiallinen
12	Vastamäki (Vastamäki) Jutila	-	muu kohde	asuinpaikat/kylänpaikat	6818951	308879	-	historiallinen
13	Vastamäki (Vastamäki) Hossa	-	muu kohde	asuinpaikat/kylänpaikat	6818978	308771	-	historiallinen
14	Ylöstalontie	-	muu kohde	kultti- ja tarinapaikat/tarinapaikat	6819065	308189	-	historiallinen
15	Memmola (Memmola) Ylinen	-	muu kohde	asuinpaikat/kylänpaikat	6819232	308226	-	historiallinen
16	Memmola sotilaan torppa	-	muu kohde	asuinpaikat/ torpat	6819113	307989	-	historiallinen
17	Kassila (Kalsila)	-	muu kohde	asuinpaikat/yksinäistalot	6819408	307696	-	historiallinen
18	Lukkila sotilaan torppa	-	muu kohde	asuinpaikat/ torpat	6819412	307286	-	historiallinen
19	Lukkila (Luckila)	-	muu kohde	asuinpaikat/ kylänpaikat	6819762	307390	-	historiallinen
20	Penttilä sotilaan torppa	-	muu kohde	asuinpaikat/ torpat	6820733	305943	-	historiallinen

KOhteet

KIINTEÄT MUINAISJÄÄNNÖKSET

1. KUIRINMÄKI 536010014

Nimi:	Kuirinmäki
Kunta/kylä/tila	Nokia/ Taipale/ 536-422-1-22 536-422-2-48
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
Ajoitus:	rautakautinen
Muinaisj.tyyppi:	kivirakenteet/ röykkiöt
Rauhoitusluokka:	1
Lukumäärä:	6
P:	6819432
I:	311624
Z/m.mpy	100 m mpy
Koord.selite	Muinaisjäännösalueen keskikoordinaatit.
Etäisyystieto	Noin 4 km Nokian kirkosta länsilounaaseen.
Peruskartta:	2123 05
Aiemmat tutkimukset:	Erä-Esko 1948 inventointi Renvall 1985 inventointi Adel 2000 inventointi
Aiemmat löydöt:	Ei löytöjä.
Löydöt:	Ei löytöjä.

Kohteen kuvaus: Kohde sijaitsee noin 4 km länsilounaaseen Nokian kirkosta. Röykkiöt ovat Nokianvirran eteläpuolella, Taivalkunnantien ja jyrkän rantarinteen välissä, Kuirin talon pihapiirissä (kuva 8). Kiven- ja maansekaisia röykkiöitä on yhteensä kuusi. Röykkiöt ovat pieniä ja erottuvat maastossa huonosti. Niistä ei ole ajoittavia löytöjä.

Havainnot 2012: Kohde tarkastettiin 27.11.2012 Kirsi Luodon toimesta. Ennen inventointia oli saatu etukäteistietoa, jonka mukaan Kuirinmäen röykkiöt olisi saatettu tuhota pihamaan rakennustöiden yhteydessä. Alueelta paikannettiin kuusi maansekaisista kivirauniota, joista kaksi uusia (nrot 7 ja 8). Kaksi alkuperäisistä röykkiöistä (nrot 1 ja 4) on tuhoutunut. Paikannetuista röykkiöistä neljän vieressä oli muinaisjäännöskyltti. Havaintomahdollisuudet olivat paikoin erittäin hyvä, sillä aluetta oli raivattu ja myöhäisestä inventointiajankohdasta johtuen suuri osa aluskasvillisuutta oli poissa. Paikoin havaintomahdollisuudet olivat kuitenkin heikot, johtuen paikalla olevasta raivausjätteestä ja aluskasvillisuudesta.

Röykkiöiden lisäksi alueen lähistöltä paikannettiin resentti kellarinpohja (ETRS-TM35FIN P: 6819471, I: 311643, kuva 9), jossa oli havaittavissa 1 m paksuiset ja 0,7 m korkeat maavallit länsi-, itä- ja eteläpuolella. Kellarikuopanteen syvyys oli noin 2 m koko 6 x 6 m. Paikallisen informantin mukaan jäännös on ollut käytössä vielä 30 vuotta sitten. Osa maansekaisista röykkiöistä (5 ja 6) olivat ulkomuodoltaan sen kaltaisia, että herättivät epäilyn siitä, ovatko kyseessä rautakautiset haudat vai sittenkin historiallisen ajan ihmistoimintaa liittyvät ilmiöt.

Röykkiöiden sijainti (ETRS-TM35FIN) ja mitat:

Röykkiö 1

- Sijainnut ulkorakennuksen länsipäädyssä, todennäköisesti tuhoutunut.
- Ei pystytty paikantamaan 2012 inventoinnin yhteydessä, tosin havaintomahdollisuudet olivat tältä osin heikot runsaan aluskasvillisuuden vuoksi.

Röykkiö 2 (6819458/ 311597)

- Rakenteen lähellä muinaisjäännöskyltti (kuvat 10 ja 11).
- Suuren maakiven viereen kasattu maansekainen röykkiö, jonka halkaisija noin 4 m ja korkeus 0,3 m.

Röykkiö 3 (6819452/ 311617)

- Vieressä muinaisjäännöskyltti, sijaitsee asuinrakennuksen koilliskulmalla/pohjoispuolella, kiinni talossa (kuvat 12 ja 13).
- Halkaisija noin 2 m ja korkeus 0,4 m.

Röykkiö 4

- Sijainnut noin 15 m pohjoiskoilliseen röykkiöstä 5.
- Ei pystytty paikantamaan vuoden 2012 inventoinnissa eikä aiemmassa maakuntamuseon (Adel 2000) inventoinnissa. Röykkiö on todennäköisesti tuhoutunut.

Röykkiö 5 (6819398/ 311629)

- Röykkiön vieressä muinaisjäänköskyltti.
- Röykkiön halkaisija 5 m ja korkeus 0,5 m. Kivet röykkiössä ovat suuria, osa noin 0,5 m halkaisijaltaan. Yksi kivistä on muodoltaan pitkänomainen. Rakenteen ulkomuoto herättää epäilyn onko kyseessä sittenkään rautakautinen hauta vai kenties jokin historiallisen ajan ilmiö. (kuva 14)

Röykkiö 6 (6819449/ 311640)

- Röykkiön vieressä muinaisjäänköskyltti.
- Maansekainen röykkiö, jonka eteläpäässä maakivi. Halkaisija 4 m ja korkeus n. 0,6 m. (kuva 15)

Röykkiö 7 (6819399/ 311637)

- Sijaitsee röykkiön 2 itäpuolella, noin 5 m päässä (kuva 16)
- Muodoltaan pyöreä, halkaisija 2 m ja korkeus 0,4 m.

Röykkiö 8 (6819464/ 311589)

- Sijaitsee röykkiön 5 läheisyydessä (kuva 17).
- Pieni, maansekainen röykkiö, jonka halkaisija 1,2 m ja korkeus 0,3 m.
- Uusi havaintokohde, mahdollisesti resentti rakenne.

Luokitusehdotus ja perustelu: Kiinteä muinaisjäänkö. Kohteen rauhoitusluokkaa harkitaan muutettavaksi luokasta 1 luokkaan 2: osa raunioista vaikuttaa historiallisen ajan jäänköksiltä ja osa raunioista on tuhoutunut. Röykkiöistä ei ole löydetty rautakautisia löytöjä. Kohdetta on esitetty luokkaan 2 jo edeltävän inventoinnin (Adel 2000) yhteydessä.

Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen eli 2 metriä kohteen näkyvistä rajoista.

Kartat: Kartat 1, 2 ja 11

Kuvat: Nokia, Siuro – Kullaanvuori siirtoviemäriinjan arkeologinen inventointi 2012:1 – 10.



Kuva 8. Kuirinmäen rökkiöt sijaitsevat Kuirin talon pihapiirissä. (Kuva: Nokia, Siuro – Kullaanvuori siirtoviemäriinjan arkeologinen inventointi 2012:1)



Kuva 9. Resentti kellarinjäännös Kuirinmäen muinaisjäännösalueen pohjoispuolella. (Kuva: Nokia, Siuro – Kullaanvuori siirtoviemäriinjan arkeologinen inventointi 2012:2)



Kuva 10. Röykkiö 2 ja sen edustalla oleva muinaisjäännöskyltti. (Kuva: Nokia, Siuro – Kullaanvuori siirtoviemäri­linjan arkeologinen inventointi 2012:3)



Kuva 11. Röykkiö 2 kuvattuna pohjoisesta. (Kuva: Nokia, Siuro – Kullaanvuori siirtoviemäri­linjan arkeologinen inventointi 2012:3)



Kuva 12. Röykkiö 3 talon pohjoisseinän vieressä. (Kuva: Nokia, Siuro – Kullaanvuori siirtoviemäri-
linjan arkeologinen inventointi 2012:6)



Kuva 13. Röykkiö 3 talon pohjoisseinän vieressä. (Kuva: Nokia, Siuro – Kullaanvuori siirtoviemäri-
linjan arkeologinen inventointi 2012:10)



Kuva 14. Röykkiö 5 ja sen länsipuolella oleva muinaisjäännöskyltti. (Kuva: Nokia, Siuro – Kullaanvuori siirtoviemäriinjan arkeologinen inventointi 2012:8)



Kuva 15. Röykkiö 6, jonka edustalla kuvassa muinaisjäännöskyltti. (Kuva: Nokia, Siuro – Kullaanvuori siirtoviemäriinjan arkeologinen inventointi 2012:7)



Kuva 16. Röykkiö 7 kuvan etuosassa olevan puun vasemmalla puolella. (Kuva: Nokia, Siuro – Kullaanvuori siirtoviemäriinjan arkeologinen inventointi 2012:5)



Kuva 17. Röykkiö 8 kuvassa keskellä olevan puun oikealla puolella. (Kuva: Nokia, Siuro – Kullaanvuori siirtoviemäriinjan arkeologinen inventointi 2012:9)

2. MATTILA 536010013

Nimi:	Mattila
Kunta/kylä/tila	Nokia/ Taipale/ 536-422-2-49
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
Ajoitus:	moniperiodinen
Muinaisj.tyyppi:	muinaisjäännösryhmät
Rauhoitusluokka:	2
Lukumäärä:	-
P:	6819307
I:	311564
Z/m.mpy	90 m mpy
Koord.selite	Muinaisjäännösalueen keskikoordinaatit.
Etäisyystieto	Noin 4,2 km Nokian kirkosta länsilounaaseen.
Peruskartta:	2123 05
Aiemmat tutkimukset:	Äyräpää 1933 kaivaus Erä-Esko 1948 inventointi Renvall 1985 inventointi Adel 2000 inventointi
Aiemmat löydöt:	KM 9745: 1 – 90 rautakautisia kalmistolöytöjä KM 9899: rautakautinen keihäänkärki KM 32213: rautakautisia asuinpaikka- ja kalmistolöytöjä
Löydöt:	Ei löytöjä.

Kohteen kuvaus:

Kohde käsittää kaksi kalmistoa ja mahdollisen rautakautisen ja historiallisen ajan asuinpaikan. Kohde sijaitsee Nokianvirran eteläpuolella ja Taivalkunnantien eteläpuolella, Mattilan talon vieressä. Mattilan talon navetan kulmalta on todettu vuonna 1933 merovingiaikainen polttokenttäkalmisto (kuva 20).

Vuoden 2000 inventoinnin yhteydessä kaivettiin alueelle koekuoppia, joissa löydettiin kalmistoon liittyviä rakenteita ja löytöjä. Näin ollen kalmistoa on jäljellä navetan, pellon ja pihan halki kulkevan tien välisellä alueella. Talosta noin 45 m koilliseen olevasta metsäsaarekkeesta todettiin myös edellä mainitussa inventoinnissa todennäköinen kalmisto (kuva 21). Paikalle kaivetuista koekuopista löydettiin palanutta luuta, palanutta savea sekä kvartsi- ja pii-iskoksia.

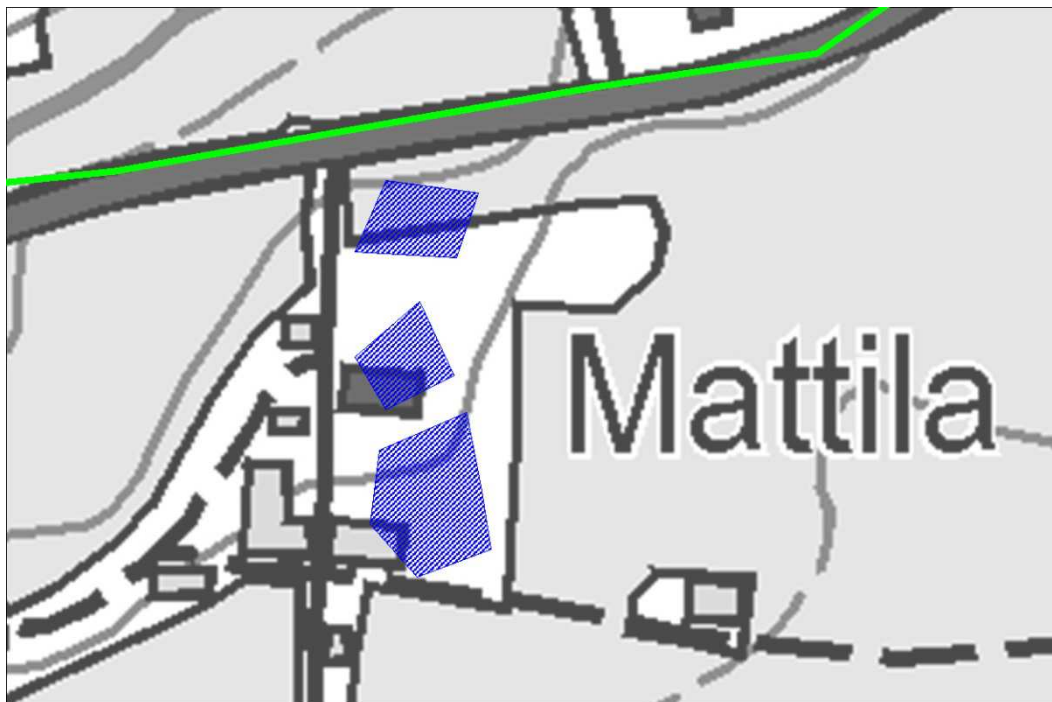
Edellä mainitun metsäsaarekkeen ja Taivalkunnantien väliseltä peltoalueelta on löydetty mm. rautakauden keramiikkaa, palanutta savea ja kvartsi- ja pii-iskoksia (kuva 22). Löydöt viittaisivat asuinpaikkaan.

Mattilan tilan alueella sijaitsee myös historiallisen Taipaleen kylän tonttimaata. Turun piispalla tiedetään olleen 1414 maaomaisuutta Taipaleen kylässä. Uuden ajan alussa Taipaleessa oli kaksi tilaa, joista Mattila kuului piispalle, mutta peruutettiin ja mainitaan 1557 kuuluneen kruunulle. Mattila oli sittemmin läänitettyä kuningas Juhana III:n aviottomalle tyttärelle Lucretia Juhanantyttyärelle sekä kreivi Jaakko De la Gardielle. 1500-luvun kuluessa ei kylän tilaluvussa tapahtunut muutoksia. Kylän nimi Taipale viittaa kahta vesireittiä erottavaan kannakseen, joka oli ylitettävä vesillä liikuttaessa. Pyhäjärvestä Kuloveteen kuljettaessa oli Emäkoski kierrettävä, esimerkiksi vetämällä vene yli Taipaleen kapeimmalta ja tasaisimmalta kohdalta. Taipaleen kylä on epäilemättä saanut nimensä tällaisen kauttakulun mukaan. (Saarenheimo 1974: 60 – 61)

Isojakokartassa (1769) Taipaleen kylään on merkitty kolme rakennusta: pohjoisimpana on Hintan talo, keskellä Mattilan talon sotilaan torppa ja eteläisimpänä itse Mattilan talo. Suomen asutuksen yleisluettelosta (jakso 1760 – 1779) käy ilmi, että Mattilan sotilaan torppa on perustettu vuonna 1766 ja sitä asutti tuolloin Samuel Præktig-niminen sotilas. Taipaleen kylää ympäröivät pellot ovat jo 1700-luvulla olleet viljelyksessä lähes nykyisessä laajuudessaan. Jopa tilan etelä- ja länsipuolella kulkevat peltotiet näyttäisivät olleen olemassa jo 1700-luvulla. (kuvat 18 - 19)



Kuva 18. Vuoden 1769 isojakokartassa näkyvät Taipaleen kylässä olevat Hintan ja Mattilan talot, Mattilan talon sotilaantorppa ja kylää ympäröivät pellot ja niityt. Kartassa näkyvät myös historiallinen Taivalkunnantie ja kylän etelä- ja länsipuolitse kulkevat peltotiet.



Kuva 19. Isojakokartan (1769) mukaan aseoitu Taipaleen kylätontti merkitty sinisellä rasterilla. Pohjoisimpana taloista Hintta, keskellä Mattilan sotilaan torppa ja eteläisimpänä Mattila. Vihreällä viivalla aseoitu Taivalkunnan historiallinen tielinja.

Havainnot 2012:

Kohde tarkastettiin 27.11.2012 Kirsi Luodon toimesta. Mattilan tilan pohjoispuolella ja Taivalkunnan tien eteläpuolella oleva pelto (muinaisjäännösalue jota vuoden 2000 inventoinnin mukaan) oli kynnöksellä ja se pintapoimittiin siirtoviemäriinlinjauksen kohdalta. Linjaukselta ei löydetty esihistoriallisia tai vanhempaan historiallisen ajan asutukseen liittyviä löytöjä, nuorempia historiallisen ajan löytöjä pellossa kyllä oli, mutta niitä ei otettu talteen.

Tilakeskuksen alue ja sen koillispuolella oleva kalmistokumpare tarkastettiin silmämääräisesti. Kalmistokumpareella ja Mattilan navetan nurkalla sijaitsevilla rautakautisten kalmistojen alueilla ei ollut tapahtunut muutoksia sitten vuoden 2000 inventoinnin jälkeen. Isojakokartan (1769) mukaan asemoidun kylätontin alueella sijaitsee nykyään Mattilan tilan rakennuksia, jotka lienevät kaikki viime vuosisadan alkupuolella rakennettuja. Tilan pihapiiri on nurmella, ja siellä on istutuksia ja puustoa (kuvat 23 – 24). Tilakeskuksen eteläpuolitse kulkeva, siirtoviemäriin vaihtoehtoinen linjaus pintapoimittiin huolellisesti, mutta merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä ei täällä havaittu. Historialliseen asutukseen liittyviä nuorempiakin löytöjä tuntui olevan havaittavissa tilan länsi-, etelä- ja itäpuolisilla pelloilla sen pohjoispuolen peltoa vähemmän. Pellot Mattilan tilakeskuksen ympäristössä olivat kaikki kynnöksellä ja havaintomahdollisuudet hyvät (kuva 25).

Luokitusehdotus ja perustelu: Kiinteä muinaisjäännös, rauhoitusluokka 2.

Ehdotus suoja-alueeksi: 5 - 10 metriä kohteen näkyvistä tai kylätontin asemoiduista rajoista luettuna.

Kartat: Kartat 1 ja 2

Kuvat: Kuvat: Nokia, Siuro – Kullaanvuori siirtoviemäriinlinjan arkeologinen inventointi 2012:11 - 17.



Kuva 20. Merovingiaikaisen kalmiston aluetta navetan päädyssä. (Kuva: Nokia, Siuro – Kullaanvuori siirtoviemäriinlinjan arkeologinen inventointi 2012: 15)



Kuva 21. Päärakennuksen koillispuolen metsäsaarekkeessa sijaitsee todennäköisesti kalmisto. (Kuva: Nokia, Siuro – Kullaanvuori siirtoviemäriinlinjan arkeologinen inventointi 2012: 16)



Kuva 22. Peltoa päärakennuksen ja Taivalkunnantien välissä. (Kuva: Nokia, Siuro – Kullaanvuori siirtoviemäri-
linjan arkeologinen inventointi 2012: 14)



Kuva 23. Mattilan päärakennus ja pihapiiriä. (Kuva: Nokia, Siuro – Kullaanvuori
siirtoviemäri-
linjan arkeologinen inventointi 2012: 12)



Kuva 24. Mattilan pihapiiriä ja ulkorakennuksia. Kuvattu pohjoisesta. (Kuva: Nokia, Siuro – Kullaanvuori siirtoviemäriinjan arkeologinen inventointi 2012: 13)



Kuva 25. Mattilan tilan eteläpuolista aluetta, jonka pellot olivat kaikki kynnöksellä. Kuvattu idästä. (Kuva: Nokia, Siuro – Kullaanvuori siirtoviemäriinjan arkeologinen inventointi 2012: 17)

3. KENNOLA (KENNOLA) SIPILÄ

Nimi:	Kennola (Kennola) Sipilä
Kunta/kylä/tila	Nokia/ Kennola/ 536-410-2-4 536-410-1-38
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
Ajoitus:	historiallinen (1500-luvun alkupuoli – 1800-luku)
Muinaisj.tyyppi:	asuinpaikat/ kylänpaikat
Rauhoitusluokka:	2
Lukumäärä:	1
P:	6818744
I:	309627
Z/m.mpy	85 m mpy
Koord.selite	Muinaisjäännösalueen keskikoordinaatit.
Etäisyystieto	Noin 6,2 km Nokian kirkosta länsilounaaseen.
Peruskartta:	2123 02
Aiemmat tutkimukset:	Ei tutkimuksia.
Aiemmat löydöt:	Ei löytöjä.
Löydöt:	Ei löytöjä.

Kohteen kuvaus: Kohde sijaitsee noin 6,2 km länsilounaaseen Nokian kirkosta. Isojakokartan mukaan asemoitu ja autioitunut Sipilän talon paikka sijaitsee noin 120 m pohjoiseen Taivalkunnantiestä, Nokianvirrtaan laskevan puron/joen etelärannalla, osin pellolla, osin metsämaalla.

Kennolan kylässä mainitaan olleen vuodesta 1540 aina 1500-luvun lopulle kaksi tilaa: Mikkola ja Sipilä. Keskiakaisia mainintoja ei Kennolan kylästä ole tiedossa. Kylä on saanut nimensä Kennon suvun mukaan. (Saarenheimo 1974, 61) Isojakokartan (1769, kuva 26) mukaisesti asemoitu kylänpaikka (kuva 27) sijaitsee nykyään autioituneella alueella, osin pellolla, osin metsämaalla. Autioitumisen tarkka ajankohta ei ole tiedossa, mutta vuoden 1904 pitäjänkarttaan (kuva 28) Sipilän tila on merkitty puron

pohjoisrannalla, noin 260 m itäkaakkoon kohtaan, jossa Sipilä-niminen tila nykyäänkin sijaitsee.

Havainnot 2012: Kohdetta ei tarkastettu inventoinnissa, sillä se sijaitsee noin 120 me päässä pohjoisessa suunnitellulta siirtoviemäriinjalta.

Luokitusehdotus ja perustelu: Kiinteä muinaisjäänös, rauhoitusluokka 2. 1500-luvun maakirjoissa mainittu, täysin autioitunut historiallinen kylänpaikka.

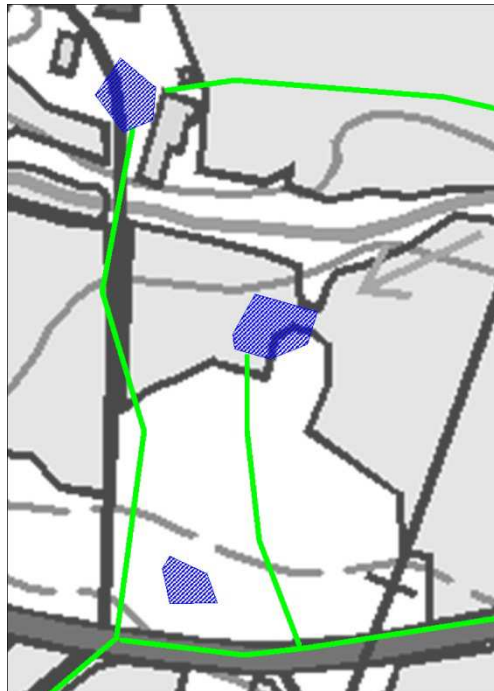
Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen eli 2 metriä isojakokartan mukaan asemoidun Sipilän talon paikan rajoista.

Kartat: Kartat 1 ja 3

Kuvat: Ei kuvia.



Kuva 26. Ote vuoden 1769 isojakokartasta, jossa näkyvät pohjoisesta etelään lueteltuina kohteet 9. Kennola (Kennola) Mickkola, 3. Kennola (Kennola) Sipilä ja 8. Kennola mäkitupa.



Kuva 27. Isojakokartan (1769) mukaan asemoidut Kennolan kylän talot pohjoisesta etelään lueteltuina: inventoinnin kohde 9. Kennola (Kennola) Mickkola, 3. Kennola (Kennola) Sipilä ja 8. Kennola mäkitupa.



Kuva 28. Kennolan kylää esittävä pitäjänkartan (1904) osa, jossa näkyy Mikkolan talo vanhalla, jo isojakokartassa esitetystä sijaintipaikasta, Sipilän talo uudessa sijaintipaikassaan ja kaksi nuorta torppaa Taivalkunnantien eteläpuolella.

4. MEMMOLA (MEMMOLA) ALANEN

Nimi:	Memmola (Memmola) Alanen
Kunta/kylä/tila	Nokia/ Memmola/ 536-416-1-43 536-416-1-55
Laji:	kiinteä muinaisjäänös
Ajoitus:	historiallinen (1500-luvun alkupuoli – 1800-luvun alkupuoli)
Muinaisj.tyyppi:	asuinpaikat/ kylänpaikat
Rauhoitusluokka:	2
Lukumäärä:	1
P:	6819046
I:	308289
Z/m.mpy	80 m mpy
Koord.selite	Muinaisjäänösalueen keskikoordinaatit.
Etäisyystieto	Noin 7,3 km Nokian kirkosta länsilounaaseen.
Peruskartta:	2123 02
Aiemmat tutkimukset:	Ei tutkimuksia.
Aiemmat löydöt:	Ei löytöjä.
Löydöt:	Ei löytöjä.

Kohteen kuvaus: Kohde sijaitsee noin 7,3 km länsilounaaseen Nokian kirkosta. Isojakokartan mukaan asemoitu ja autioitunut Memmolan kylän Alasen talon paikka sijaitsee aivan Taivalkunnan tien vieressä, tien pohjoispuolella olevalla pellolla.

Memmolan kylä mainitaan ensimmäisen kerran kirjallisissa lähteissä tiettävästi vuonna 1510. jolloin talvikäräjillä oli lautamiehenä Memmolan Enevald (*Enevaldh Memala*). Kylässä oli vuonna 1540 Ylisen ja Alisen tilat, ja tämä tilanne pysyi muuttumattomana aina 1500-luvun lopulle saakka. Molemmat tilat kuuluivat jatkuvasti *Memmoi(se)n* suvulle, jonka mukaan kylä luonnollisesti on saanut nimensä. (Saarenheimo 1974, 61) Isojakokartan (1769, kuva 29) mukaisesti asemoitu kylänpaikka (kuva 30)

sijaitsee nykyään autioituneella alueella, pellolla Taivalkunnan tien pohjoispuolella. Autioitumisen tarkka ajankohta ei ole tiedossa, mutta vuoden 1847 pitäjänkartassa (kuva 31) tila ei enää sijaitse isojakokartan mukaisesti asemoidulla sijaintipaikallaan.

Havainnot 2012: Kohde tarkastettiin 28.11.2013. Asemoitu kylätontin alue sijaitsee pellolla, tontin eteläosa on jäänyt Taivalkunnantien ja kevyenliikenteen väylän alle ja lienee tuhoutunut. Pellot olivat tarkastushetkellä nurmella. Pellon pintaa yritettiin pintapoimia, mutta havaintomahdollisuudet olivat erittäin heikot. (kuva 32)

Luokitusehdotus ja perustelu: Kiinteä muinaisjäänös, rauhoitusluokka 2. 1500-luvun maakirjoissa mainittu, täysin autioitunut historiallinen kylänpaikka.

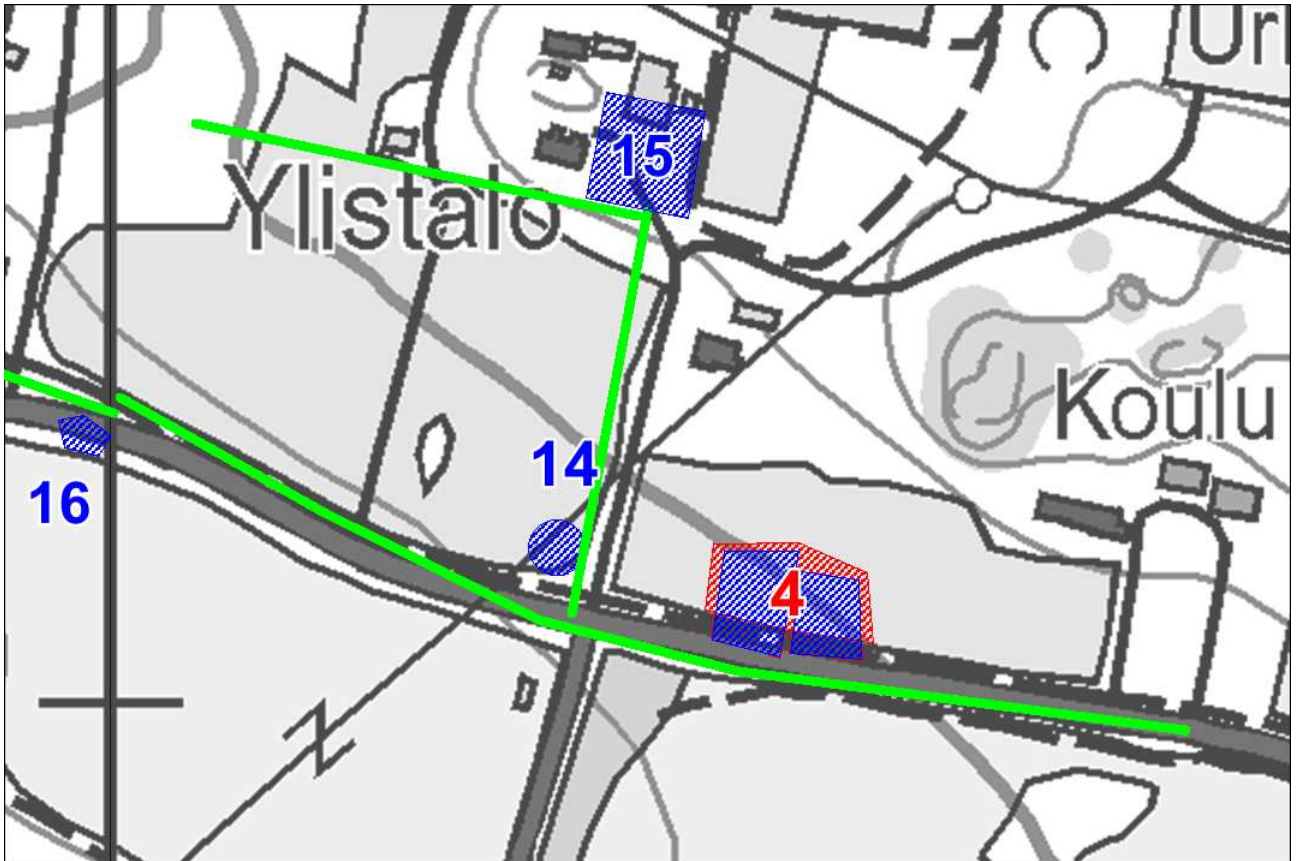
Ehdotus suoja-alueeksi: Lakisääteinen eli 2 metriä isojakokartan mukaan asemoidun Alasen talon paikan rajoista.

Kartat: Kartat 1 ja 5

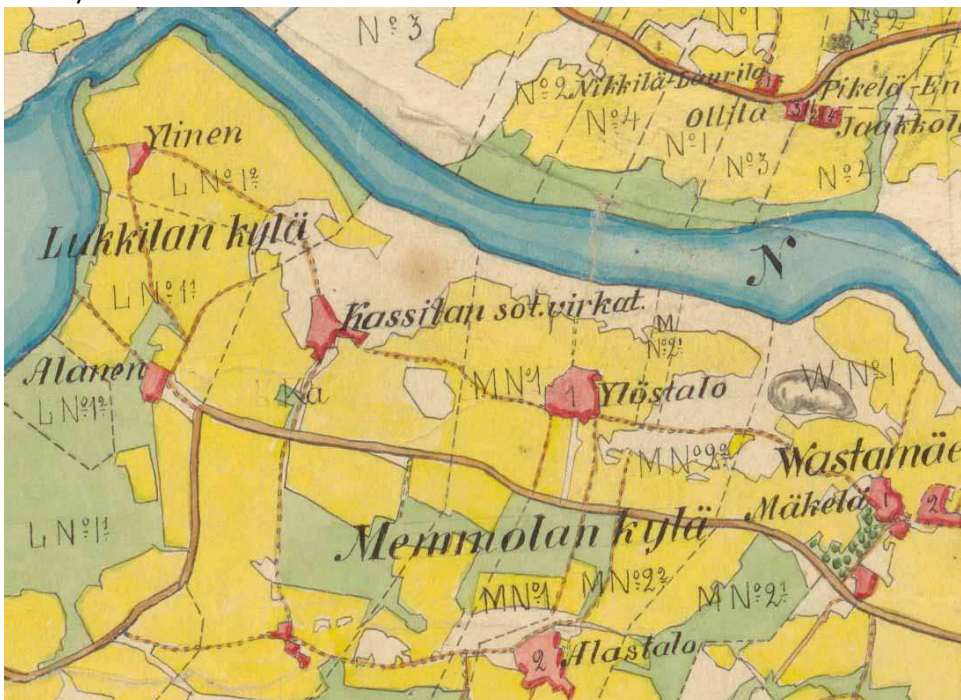
Kuvat: Nokia, Siuro – Kullaanvuori siirtoviemäriinjan arkeologinen inventointi 2012: 18.



Kuva 29. Isojakokartassa (1769) Alasen talo(t) merkitty Taivalkunnantien viereen numerolla 22. Memmolan Ylisen talo numerolla 21 merkityssä kohdassa. Kuvan vasemmassa alalaidassa näkyy Memmolan sotilaan torppa tien eteläpuolella.



Kuva 30. Isojakokartan (1769) mukaan asemoidut talot ja torpat Memmolan kylässä: 4. Memmola (Memmola) Alanen, 15. Memmola (Memmola) Ylinen ja 16. Memmolan sotilaan torppa. Numerolla 14 merkitty kohde 14. Ylöstalon tie, joka on tarinapaikka (Kustaa III:n lähde).



Kuva 31. Vuoden 1847 pitäjänkartassa Alasen taloa ei enää ole isojakokartan (1769) osoittamassa sijaintipaikassa. Ylisen talon paikalla on Ylöstalon tila.



Kuva 32. Memmolan kylän Alasen talon historiallinen sijaintipaikka kuvassa olevalla pellolla kevyenliikenteenväylän alla ja vasemmalla puolella. (Kuva: Nokia, Siuro – Kullaanvuori siirtoviemäriinjan arkeologinen inventointi 2012: 18)

5. KNUUTILA 1000007490

Nimi:	Knuutila
Kunta/kylä/tila	Nokia/ Penttilä/ 536-418-21-2
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
Ajoitus:	historiallinen, (rautakautinen)
Muinaisj.tyyppi:	asuinpaikat/ kartanot
Rauhoitusluokka:	2
Lukumäärä:	1
P:	6820575
I:	305853
Z/m.mpy	60 – 65 m mpy
Koord.selite	Muinaisjäännösalueen keskikoordinaatit.

Etäisyystieto	Noin 9,4 km Nokian kirkosta länteen.
Peruskartta:	2123 02
Aiemmat tutkimukset:	Adel 2000 inventointi Jussila 2002 inventointi (ei tarkastettu maastossa) Raninen 2012 koekaivaus
Aiemmat löydöt:	KM 10099 KM 39153: 1 – 97 rautakautisia ja historiallisen ajan asuinpaikkalöytöjä
Löydöt:	Ei löytöjä.

Kohteen kuvaus: Kohde sijaitsee noin 9,4 km länteen Nokian kirkosta. Isojakokartan (1766) Olof Mörtin maakirjakartan (1686) mukaan aseoitu ja autioitunut Penttilän kylän kylätontti ja vanha Niemenpään kartanonpaikka sijaitsee Kuloveden Haapaniemensalmen pohjoisrannalla, Lukkisalmentien eteläpuolella ja kohdalla, kohti lounasta viettävässä rinteessä ja tasamaalla. Alueella sijaitsee nykyään Knuutilan tila, jossa on majoitus- ja pitopalvelutoimintaa (kuva 33).

Penttilä eli Niemenpää oli huomattavin vanhan Pirkkalan keskiaikaisista kartanoista. Se kuului asumakartanona valtaneuvos, Hämeenlinnan vouti ja Ylä-Satakunnan kihlakunnantuomari (1412 – 1460) Pentti Lydekenpojalle. Keskiajan lopulla Pentti Lydekenpojan mukaan nimetty Penttilä ei ollut enää varsinainen kartano, vaan oli perinnönjakojen vuoksi joutunut useiden omistajien haltuun ja lampuotien viljelemäksi. 1500-luvulla Penttilä kuului joitakin vuosia kruunulle, ja tilalla vieraili muun muassa Suomen herttua Juhana vuonna 1556. Myöhemmin Juhana III lahjoitti yhden Penttilän tiloista entiselle rakastajattarelleen Kaarina Hannuntyttärelle.

Vuoden 2012 koekaivauksessa (Raninen 2012) Knuutilan tilan alueelta on löydetty rautakauteen viittaavia löytöjä: merovingiaikainen tasavarsisolki sekä kaksi palaa rautakaudentyypin keramiikkaa (kuva 34).

Olof Mörtin maakirjakartassa vuodelta 1686 (kuva 35) Penttilän kylään on merkitty neljä taloa. Isojakokartassa (kuva 36) näkyy Penttilän kylän neljä taloa sekä näiden koillispuolella sijaitseva sotilaan torppa. Kohteen rajaus kartassa 7 perustuu Pirkanmaan maakuntamuseon tutkijan tekemään rajaukseen, jonka perustana on käytetty 1600 – 1800-luvun historiallista kartta-aineistoa.

Havainnot 2012: Kohde tarkastettiin 28.11.2013. Historiallisen kartanon paikan alueella on nykyään Knuutilan tila, jonka rakennukset ovat noin sata vuotta vanhoja. Tilan pihapiirissä on istutuksia ja puita. Etenkin

siirtoviemäriinlinjan suunnittelulle linjaukselle jäävää aluetta tarkasteltiin huolellisesti, mutta maanpinnalle ei ollut havaittavissa historialliseen asuinpaikkaan liittyviä rakenteita. Lukkisalmentien ja puron kaakkoispuolelta haarautuvan metsäautotien risteuksen kaakkoispuolella, oli havaittavissa resentin rakennuksen jäännökset (Adelin 2000 kertomuksen kohde nr. 1). Rakennus on mahdollisesti meijerin tai myllyn jäännös, joka on ollut merkittynä vielä vuoden 1989 peruskarttaan (kuva 37).

Luokitusehdotus ja perustelu: Kiinteä muinaisjäännös, rauhoitusluokka 2. keskiaikainen kylän/kartanonpaikka, jonka juuret ulottuvat rautakauteen.

Ehdotus suoja-alueeksi: 5 – 10 metriä asemoidun kylänpaikan ulkorajoista.

Kartat: Kartat 1 ja 7

Kuvat: Nokia, Siuro – Kullaanvuori siirtoviemäriinlinjan arkeologinen inventointi 2012: 19 - 21.



Kuva 33. Knuutilan tilan päärakennus ja pihapiiriä. Kuvattu kaakosta. (Kuva: Nokia, Siuro – Kullaanvuori siirtoviemäriinlinjan arkeologinen inventointi 2012: 19)



Kuva 34. Vuoden 2012 koekaivauksessa (Raninen 2012) löydettiin Knuutilan päärakennuksen takan olevan huvimaja viereen kaivetusta koekuopasta merovingiaikainen tasavarsisolki ja pala rautakaudentyypin keramiikkaa. (Kuva: Nokia, Siuro – Kullaanvuori siirtoviemäriinlinjan arkeologinen inventointi 2012: 20)



Kuva 35. Ote maakirjakartasta vuodelta 1686 (Mört). Kartasta pystyy erottamaan kylän neljä taloa.



Kuva 36. Ote Penttilän isojakokartasta (1766), jossa näkyvät kylän neljä taloa sekä sotilaan torppa näiden koillispuolella ja kalliimuodostelman eteläpuolella.



Kuva 37. Resentti rakennuksenjäännös Lukksalmentien ja siitä kohti koillista erkanevan kävelytien risteuksen koillispuolella. (Kuva: Nokia, Siuro – Kullaanvuori siirtoviemäriin arkeologinen inventointi 2012: 21)

6. HINTSA 536010015

Nimi:	Hintsa
Kunta/kylä/tila	Nokia/ Taipale/ 536-422-1-22
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
Ajoitus:	rautakautinen
Muinaisj.tyyppi:	hautapaikat/ hautaröykkiöt
Rauhoitusluokka:	3
Lukumäärä:	-
P:	6819083
I:	311078
Z/m.mpy	105 m mpy
Koord.selite	Muinaisjäännösalueen keskikoordinaatit.
Etäisyystieto	Noin 4 km Nokian kirkosta länsilounaaseen.
Peruskartta:	2123 05
Aiemmat tutkimukset:	Erä-Esko 1948 inventointi Renvall 1985 inventointi Adel 2000 inventointi
Aiemmat löydöt:	Ei löytöjä.
Löydöt:	Ei löytöjä.

Kohteen kuvaus: Kohde sijaitsee noin 4 km länsilounaaseen Nokian kirkosta. Nokianvirran etelärannalla Hintsan talon pihapiirissä, jyrkän rantatörmän ja Taivalkunnantien välisellä alueella on ollut kaksi kiven- ja maansekaista röykkiötä. Vuoden 1948 inventoinnin mukaan toisen röykkiön halkaisija on ollut 1,5 m ja korkeus 0,5 m ja toisen röykkiön halkaisija on ollut 3,5 m ja korkeus 0,5 m. Röykkiöt ovat tuhoutuneet talon rakentamisen ja aitan purkamisen yhteydessä mahdollisesti 1950-luvulla. Paikalla on maanomistajan mukaan ollut ainakin yksi pieni kumpu, mutta se hävitettiin edellä mainituissa rakennustöissä. Vuoden 2000 inventoinnissa ei paikalla havaittu mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa.

Havainnot 2012: Kohdetta ei tarkastettu inventoinnissa, koska kohde oli todettu tuhoutuneeksi aiemmissa inventoinneissa.

Luokitusehdotus ja perustelu: Kiinteä muinaisjäännös, rauhoitusluokka 3: tuhoutunut kohde.

Ehdotus suoja-alueeksi: -

Kartat: Kartat 1 ja 2

Kuvat: Ei kuvia.

MUUT KOHTEET

7. KOHMALA (KOHMALA)

Nimi:	Kohmala
Kunta/kylä/tila	Nokia/ Kohmala/ 536-411-4-2 536-411-1-10
Laji:	muu kohde
Ajoitus:	historiallinen (1440 – nykypäivä)
Muinaisj.tyyppi:	asuinpaikat/ kylänpaikat
Rauhoitusluokka:	-
Lukumäärä:	1
P:	6819083
I:	311078
Z/m.mpy	107,5 m mpy
Koord.selite	Kohteen keskikoordinaatit.
Etäisyystieto	Noin 4,7 km Nokian kirkosta länsilounaaseen.
Peruskartta:	2123 05
Aiemmat tutkimukset:	Ei tutkimuksia.
Aiemmat löydöt:	Ei löytöjä.
Löydöt:	Ei löytöjä.

Kohteen kuvaus: Kohde sijaitsee noin 4,7 km länsilounaaseen Nokian kirkosta, Taivalkunnantien eteläpuolella, aivan tien vieressä, nykyisten Kohman ja Klemolan tilojen pihapiirissä, tilojen päärakennusten ja Taivalkunnantien välisellä alueella. Paikalla on yhä asuttu historiallinen Kohmalan kylänpaikka.

Kohmalan kylässä mainitaan olleen vuonna 1540 kolme tilaa. Kylässä asuneiden sukujen jäsenistä tunnetaan keskiajalta *Olavi Pirotti*, joka oli 1440-luvulla katselmuslautakunnan jäsenenä. Kohmalan kylän nimi juontuu kylässä asuneesta *Kohman* suvusta. Isojakokartassa (1769) Kohmalan

kylässä esiintyy kolme taloa: nr 1 = Klemola, nr 2 = Kohma ja nr 3 = Pirotti (kuvat 38 ja 39).

Havainnot 2012: Kohde tarkastettiin 27.11.2012. Yhä asuttua kylätonttia havainnoitiin etenkin suunnitellun siirtoviemäriinlinjauksen kohdalta, mutta maan päällä ei havaittu historialliseen kylänpaikkaan liittyviä rakenteita. Asemoidun kylätontin alue on nykyään nurmella olevaa pihamaata, jossa on istutuksia sekä muutamia puita (kuva 40). Reilusti asemoidun kylätontin ulkopuolella, Taivalkunnantien pohjoispuolella (ETRS-TM35FIN: 6819090/310992) oli havaittavissa iältään nuoren rakennuksen perustus: hakatuista kivipaasista ja luonnonkivistä tehty rakenne oli kooltaan 5 x 5 m (kuva 41). Rakennus lienee riihen tai jonkin muun nuorehkon (1900-luku) ulkorakennuksen jäännös.

Luokitusehdotus ja perustelu: Muu kohde: yhä asuttu, 1500-luvun maakirjoissa mainittu historiallinen kylänpaikka, jonka juuret todennäköisesti ovat keskiajalla.

Ehdotus suoja-alueeksi: -

Kartat: Kartat 1 ja 2

Kuvat: Nokia, Siuro – Kullaanvuori siirtoviemäriinlinjan arkeologinen inventointi 2012: 22 – 23.



Kuva 38. Kohmalan kylän isojakokartassa (1769) näkyvät Taivalkunnantien eteläpuolella kylän kolme taloa: Klemola, Kohma ja Pirotti.



Kuva 39. Isojakokartan (1769) mukaan asemoidun kylän tontit merkitty kartalle sinisellä rasterilla ja Taivalkunnantie vihreällä viivalla.



Kuva 40. Kohmalan historiallisen kylän tonttimaata tien ja tilan pää- ja ulkorakennusten välisellä alueella. (Kuva: Nokia, Siuro – Kullaanvuori siirtoviemäriinjan arkeologinen inventointi 2012: 22)



Kuva 41. Nuorehkon rakennuksen jäännös Taivalkunnantien pohjoispuolella ja historiallisen kylätontin aluerajauksen ulkopuolella. (Kuva: Nokia, Siuro – Kullaanvuori siirtoviemäriinjan arkeologinen inventointi 2012: 23)

8. KENNOLA MÄKITUPA

Nimi:	Kennola mäkitupa
Kunta/kylä/tila	Nokia/ Kennola/ 536-410-1-38
Laji:	muu kohde
Ajoitus:	historiallinen (1768 – 1800-luku)
Muinaisj.tyyppi:	asuinpaikat/ torpat (mäkitupa)
Rauhoitusluokka:	-
Lukumäärä:	1

P:	6818651
I:	309593
Z/m.mpy	87,5 m mpy
Koord.selite	Kohteen keskikoordinaatit.
Etäisyystieto	Noin 6,2 km Nokian kirkosta länsilounaaseen.
Peruskartta:	2123 02
Aiemmat tutkimukset:	Ei tutkimuksia.
Aiemmat löydöt:	Ei löytöjä.
Löydöt:	Ei löytöjä.

Kohteen kuvaus: Kohde sijaitsee noin 6,2 km länsilounaaseen Nokian kirkosta, Taivalkunnantien pohjoispuolella, aivan tien vieressä, nykyiselle Mikkolan tilalle johtavan ja Taivalkunnantien risteyksen koillispuolella. Metsäisellä kumpareella on 1700-luvulla syntyneen mäkituvan paikka.

Vuoden 1769 isojakokartassa kohdalle on merkitty rakennus ja sen viereen kirjoitettu "Backstuga". Todellisuudessa raja mäkitupalaisen ja torpparin välillä oli vielä häilyvä. Mäkitupa on perustettu vuonna 1768 (SAY jakso 1760 – 1779) ja se oli läheisen Kennolan kylän Mikkolan (inventoinnin kohde nro 9) talon mäkitupa. Mäkitupaa asutti tuolloin "Johan torppare". Vuoden 1903 pitäjänkartassa mäkitupaa ei enää esiinny. (Katso kuvat 26 – 28 kohteen 3. Kennola (Kennola) Sipilä yhteydestä)

Havainnot 2012: Kohde tarkastettiin 28.11.2012. Metsäisellä kumpareella, isojakokartan (1769) asemoinnin osoittamassa paikassa havaittiin 6 x 6 m oleva kivinen rakennuksenperustus, jonka koilliskulmassa oli vielä kiukaan tai uunin jäännöksiä. Tulisijan jäännösten koko oli 1,5 x 1,5 x 0,3 m.

Luokitusehdotus ja perustelu: Muu kohde: vuoden 1750 jälkeen (1768) perustettu, autioitunut mäkitupa/torppa, joka ei myöhäisen perustamisajankohtansa vuoksi täytä kiinteän muinaisjäännöksen kriteereitä.

Ehdotus suoja-alueeksi: -

Kartat: Kartat 1 ja 3

Kuvat: Nokia, Siuro – Kullaanvuori siirtoviemärilinjan arkeologinen inventointi 2012: 24 –



Kuva 42. Kennolan Sipilän mäkituvanpaikka on tiheäkasvuisella, havupuita kasvavalla kumpareella Taivalkunnantien pohjoispuolella. (Nokia, Siuro – Kullaanvuori siirtoviemäriinjan arkeologinen inventointi 2012: 24)



Kuva 43. Sammaloitunut tulisijallisen rakennuksen jäännös kumpareen laella erottuu kuvassa heikosti. Oikealla kuivuneen kuusen juurella esillä olevia peruskiviä, muualla perustusten jäännökset olivat enemmänkin vallimaiset. (Nokia, Siuro – Kullaanvuori siirtoviemäriinjan arkeologinen inventointi 2012: 25)

9. KENNOLA (KENNOLA) MICKOLA

Nimi:	Kennola (Kennola) Mickola
Kunta/kylä/tila	Nokia/ Kennola/ 536-410-2-4
Laji:	muu kohde
Ajoitus:	historiallinen (1500-luku – nykypäivä)
Muinaisj.tyyppi:	asuinpaikat/ kylänpaikat
Rauhoitusluokka:	-
Lukumäärä:	1
P:	6818832
I:	309571
Z/m.mpy	85 m mpy
Koord.selite	Kohteen keskikoordinaatit.
Etäisyystieto	Noin 6,3 km Nokian kirkosta länsilounaaseen.
Peruskartta:	2123 02
Aiemmat tutkimukset:	Ei tutkimuksia.
Aiemmat löydöt:	Ei löytöjä.
Löydöt:	Ei löytöjä.

Kohteen kuvaus: Kohde sijaitsee noin 6,3 km länsilounaaseen Nokian kirkosta, Taivalkunnantien pohjoispuolella, nykyisen Mikkolan tilan pihapiirissä. Paikalla on historiallisen Kennolan kylän Mikkolan (Mickola) talon paikka.

Kennolan kylässä mainitaan olleen vuodesta 1540 aina 1500-luvun lopulle kaksi tilaa: Mikkola ja Sipilä. Keskiaikaisia mainintoja ei Kennolan kylästä ole tiedossa. Kylä on saanut nimensä Kennon suvun mukaan. (Saarenheimo 1974, 61) Isojakokartassa (1769) Mickolan talo on merkitty sijaitseväksi nykyisen Mikkolan tilakeskuksen alueelle. (Katso kuvat 26 – 28 kohteen 3. Kennola (Kennola) Sipilä yhteydestä)

Havainnot 2012: Kohdetta ei tarkastettu inventoinnissa, sillä se sijaitsee 190 m päässä pohjoisessa suunnitellulta siirtoviemärilinjaukselta.

Luokitusehdotus ja perustelu: Muu kohde: 1500-luvun maakirjoissa mainittu, yhä asuttu historiallinen kylänpaikka.

Ehdotus suoja-alueeksi: -

Kartat: Kartat 1 ja 3

Kuvat: Ei kuvia.

10. VASTAMÄKI SOTILAAN TORPPA

Nimi:	Vastamäki sotilaan torppa
Kunta/kylä/tila	Nokia/ Vastamäki/ 536-424-2-23
Laji:	muu kohde
Ajoitus:	historiallinen (1770 – 1900-luku)
Muinaisj.tyyppi:	asuinpaikat/ torpat
Rauhoitusluokka:	-
Lukumäärä:	1
P:	6818669
I:	309266
Z/m.mpy	80 m mpy
Koord.selite	Kohteen keskikoordinaatit.
Etäisyystieto	Noin 6,4 km Nokian kirkosta länsilounaaseen.
Peruskartta:	2123 02
Aiemmat tutkimukset:	Ei tutkimuksia.
Aiemmat löydöt:	Ei löytöjä.
Löydöt:	Ei löytöjä.

Kohteen kuvaus: Kohde sijaitsee noin 6,4 km länsilounaaseen Nokian kirkosta, Taivalkunnantien eteläpuolella, Taivalkunnantien ja Pihtikorventien risteyksen kaakkoispuolella. Paikalla on historiallinen Vastamäen kylän Jutilan talon sotilaan torpan paikka.

Vastamäki mainitaan kylänä ensimmäisen kerran 1540 maakirjoissa. Vastamäen Jutilan talon sotilaan torppa on kuitenkin perustettu vuonna 1770, jolloin sitä asutti Simon Backman –niminen torppari (SAY jakso 1760 – 1779). Torppa esiintyy Taivalkunnan isojakokartassa vuodelta 1769 sekä vielä alueen pitäjänkartassa vuodelta 1903. (kuvat 44 ja 45)

Havainnot 2012: Kohde tarkastettiin 28.11.2012. Torpan paikka on nykyään peltoa, joka inventointiajankohtana oli sängellä (kuva 46). Peltoa yritettiin pintapoimia, mutta havaintomahdollisuudet olivat heikot.

Luokitusehdotus ja perustelu: Muu kohde: vuoden 1750 jälkeen (1770) perustettu, autoitunut torpanpaikka, joka ei myöhäisen perustamisajankohtansa vuoksi täytä kiinteän muinaisjäännöksen kriteereitä.

Ehdotus suoja-alueeksi: -

Kartat: Kartat 1 ja 3

Kuvat: Nokia, Siuro – Kullaanvuori siirtoviemäriinjan arkeologinen inventointi 2012: 26.



Kuva 44. Ote isojakokartasta (1769), jossa vasen merkitty rakennus Vastamäen rakuunan torppa (inventoinnin kohde nr 11) ja oikean puoleinen Vastamäen sotilaan torppa.



Kuva 45. Ote vuoden 1903 pitäjänkartasta, josta näkyy, että Vastamäen sotilaan torpan tontti on yhä alkuperäisessä käytössään. Rakuunan torppa on kuitenkin autoitunut.



kuva 46. Vastamäen Jutilan talon torpanpaikka sijaitsee kuvassa olevalla, heinää kasvavalla pellolla. (Nokia, Siuro – Kullaanvuori siirtoviemäriinjan arkeologinen inventointi 2012: 26.)

11. VASTAMÄKI RAKUUNAN TORPPA

Nimi:	Vastamäki sotilaan torppa
Kunta/kylä/tila	Nokia/ Vastamäki/ 536-424-2-24 536-424-2-25
Laji:	muu kohde
Ajoitus:	historiallinen (1733 – 1900-luku)
Muinaisj.tyyppi:	asuinpaikat/ torpat
Rauhoitusluokka:	-
Lukumäärä:	1
P:	6818684
I:	309197
Z/m.mpy	80 m mpy
Koord.selite	Kohteen keskikoordinaatit.
Etäisyystieto	Noin 6,5 km Nokian kirkosta länsilounaaseen.
Peruskartta:	2123 02
Aiemmat tutkimukset:	Ei tutkimuksia.
Aiemmat löydöt:	Ei löytöjä.
Löydöt:	Ei löytöjä.

Kohteen kuvaus: Kohde sijaitsee noin 6,5 km länsilounaaseen Nokian kirkosta, Taivalkunnantien eteläpuolella. Paikalla on historiallinen Vastamäen kylän Jutilan talon sotilaan torpan paikka, jonka kohdalla on nykyään omakotitalo pihapiireineen.

Vastamäki mainitaan kylänä ensimmäisen kerran 1540 maakirjoissa. Vastamäen Mäkelän eli myöhemmin Hossan rusthollin torppa on perustettu jo vuonna 1733, jolloin sitä asutti rakuuna Grels Fagerhult (SAY 1720 – 1739). Isojakokartassa (1769) torpanpaikka on merkitty Taivalkunnantien eteläpuolelle (katso kuvat 44 ja 45 kohteen 10. Vastamäki sotilaan torppa yhteydestä).

Havainnot 2012: Kohde tarkastettiin 28.11.2012. Torpan paikalla on nykyään omakotitalo pihapiireineen (kuva 47).

Luokitusehdotus ja perustelu: Muu kohde: ennen vuotta 1750 (1733) perustettu torppa, jonka sijaintipaikalla on kuitenkin nykyään asuttu omakotitalo. Yhä asuttuna torpanpaikkana kohde ei lähtökohtaisesti täytä kiinteän muinaisjäännöksen kriteereitä.

Ehdotus suoja-alueeksi: -

Kartat: Kartat 1 ja 3

Kuvat: Nokia, Siuro – Kullaanvuori siirtoviemärilinjän arkeologinen inventointi 2012: 27



Kuva 47. Vastamäen rakuunan torpan paikalla on omakotitalo pihapiireineen. (Nokia, Siuro – Kullaanvuori siirtoviemärilinjän arkeologinen inventointi 2012: 27)

12. VASTAMÄKI (VASTAMÄKI) JUTILA

Nimi:	Vastamäki (Vastamäki) Jutila
Kunta/kylä/tila	Nokia/ Vastamäki/ 536-424-4-1 536-424-4-6
Laji:	muu kohde
Ajoitus:	historiallinen (1500-luku – nykypäivä)
Muinaisj.tyyppi:	asuinpaikat/ kylänpaikat
Rauhoitusluokka:	-
Lukumäärä:	1
P:	6818951
I:	308879
Z/m.mpy	85 m mpy
Koord.selite	Kohteen keskikoordinaatit.
Etäisyystieto	Noin 6,8 km Nokian kirkosta länsilounaaseen.
Peruskartta:	2123 02
Aiemmat tutkimukset:	Ei tutkimuksia.
Aiemmat löydöt:	Ei löytöjä.
Löydöt:	Ei löytöjä.

Kohteen kuvaus: Kohde sijaitsee noin 6,8 km länsilounaaseen Nokian kirkosta, Taivalkunnantien pohjoispuolella. Paikalla on osa historiallinen Vastamäen kylänpaikka eli Vastamäen Jutilan talon paikka.

Vastamäki mainitaan kylänä ensimmäisen kerran 1540 maakirjoissa. Tuolloin kylässä on ollut kolme taloa. Isojakokartassa (1769) kohteen sijaintipaikalle on merkitty Vastamäen kylän Jutilan talon paikka (kuva x).

Havainnot 2012: Kohdetta ei tarkastettu inventoinnissa, sillä se sijaitsee 170 m suunnitellusta siirtoviemäriinjan koilliseen.

Luokitusehdotus ja perustelu: Muu kohde: 1500-luvun maakirjoissa mainittu, yhä asuttu historiallinen kylänpaikka.

Ehdotus suoja-alueeksi: -

Kartat: Kartat 1 ja 4

Kuvat: Ei kuvia.



Kuva 48. Vastamäen Hossan (nr 19) ja Jutilan (nr 20) talot merkittynä isojakokartalle (1769). Taivalkunnantien nykyinen linjaus kulkee reilusti talojen eteläpuolella.

13. VASTAMÄKI (VASTAMÄKI) HOSSA

Nimi:	Vastamäki (Vastamäki) Hossa
Kunta/kylä/tila	Nokia/ Vastamäki/ 536-424-1-52
Laji:	muu kohde
Ajoitus:	historiallinen (1500-luku – nykypäivä)
Muinaisj.tyyppi:	asuinpaikat/ kylänpaikat
Rauhoitusluokka:	-

Lukumäärä:	1
P:	6818978
I:	308771
Z/m.mpy	92,5 m mpy
Koord.selite	Kohteen keskikoordinaatit.
Etäisyystieto	Noin 6,9 km Nokian kirkosta länsilounaaseen.
Peruskartta:	2123 02
Aiemmat tutkimukset:	Ei tutkimuksia.
Aiemmat löydöt:	Ei löytöjä.
Löydöt:	Ei löytöjä.

Kohteen kuvaus: Kohde sijaitsee noin 6,9 km länsilounaaseen Nokian kirkosta, Taivalkunnantien pohjoispuolella. Paikalla on osa historiallinen Vastamäen kylänpaikka eli Vastamäen Hossan rusthollin paikka.

Vastamäki mainitaan kylänä ensimmäisen kerran 1540 maakirjoissa. Tuolloin kylässä on ollut kolme taloa. Isojakokartassa (1769) kohteen sijaintipaikalle on merkitty Vastamäen kylän Hossan rusthollin paikka (katso kuva 48 kohteen 12. Vastamäki (Vastamäki) Jutila yhteydestä).

Havainnot 2012: Kohdetta ei tarkastettu inventoinnissa, sillä se sijaitsee 160 m suunnitellusta siirtoviemäriinjusta koilliseen.

Luokitusehdotus ja perustelu: Muu kohde: 1500-luvun maakirjoissa mainittu, yhä asuttu historiallinen kylän-/rusthollinpaikka.

Ehdotus suoja-alueeksi: -

Kartat: Kartat 1 ja 4

Kuvat: Ei kuvia

14. YLÖSTALONTIE

Nimi:	Ylöstalontie
Kunta/kylä/tila	Nokia/ Memmola/ 536-416-2-19
Laji:	muu kohde
Ajoitus:	historiallinen (1775)
Muinaisj.tyyppi:	kultti- ja tarinapaikat/ tarinapaikat
Rauhoitusluokka:	-
Lukumäärä:	1
P:	6819065
I:	308189
Z/m.mpy	75 m mpy
Koord.selite	Kohteen keskikoordinaatit.
Etäisyystieto	Noin 7,4 km Nokian kirkosta länsilounaaseen.
Peruskartta:	2123 02
Aiemmat tutkimukset:	Ei tutkimuksia.
Aiemmat löydöt:	Ei löytöjä.
Löydöt:	Ei löytöjä.

Kohteen kuvaus: Kohde sijaitsee noin 6,9 km länsilounaaseen Nokian kirkosta, Taivalkunnantien pohjoispuolella, aivan Taivalkunnantien ja Ylöstalontien risteyksen luoteispuolella. Paikalla on lähde, josta Ruotsin kuninkaan Kustaa III:n kerrotaan juoneen läpikulkumatkallaan kohti Hatanpään kartanoa vuonna 1775 (paikallisen informantin kertomaa). Lähde on nykyään katettu puisella katteella (kuva 49).

Havainnot 2012: Kohde tarkastettiin 27.11.2012. Paikalle inventoijan kanssa samaan aikaan sattunut paikallinen informantti kertoi lähteestä ja sen liittymisestä Kustaa III:n Suomen vierailuun vuonna 1775. Informantin mukaan kuningas olisi juonut lähteestä ohikulkumatkallaan. Kuningas seurueineen oli matkannut Taivalkunnantietä pitkin kiertääkseen Nokianvirran Emäkosken. Historiallisista lähteistä ei informantin kertomusta pystytty inventoinnin yhteydessä tarkastamaan. On

mahdollista, että tietoa lähteen liittymisestä Kustaa III:n on säilynyt esimerkiksi SKS:n Kansanrunousarkistossa. Tämän inventoinnin yhteydessä ei tarkempaa arkistotutkimukseen ollut kuitenkaan mahdollista ryhtyä.

Luokitusehdotus ja perustelu: Muu kohde: lähteen liittymistä varmuudella Kustaa III:n Suomenvierailuun ei voitu inventoinnin yhteydessä verifioida historiallisista lähteistä. Kohteeseen kuitenkin liittyy paikallista perimätietoa. Tarkempi arkistotutkimus saattaa tarkentaa perimätiedon todenperäisyyttä.

Ehdotus suoja-alueeksi: -

Kartat: Kartat 1 ja 5

Kuvat: Nokia, Siuro – Kullaanvuori siirtoviemäriinlinjan arkeologinen inventointi 2012: 28



Kuva 49. Lähde harjakattoisessa puukopissa kevyenliikenteenväylän oikealla puolella. (Nokia, Siuro – Kullaanvuori siirtoviemäriinlinjan arkeologinen inventointi 2012: 28)

15. MEMMOLA (MEMMOLA) YLINEN

Nimi:	Memmola (Memmola) Ylinen
Kunta/kylä/tila	Nokia/ Memmola/ 536-416-2-19
Laji:	muu kohde
Ajoitus:	historiallinen (1500-luku – nykypäivä)
Muinaisj.tyyppi:	asuinpaikat/ kylänpaikat
Rauhoitusluokka:	-
Lukumäärä:	1
P:	6819232
I:	308226
Z/m.mpy	85 m mpy
Koord.selite	Kohteen keskikoordinaatit.
Etäisyystieto	Noin 7,4 km Nokian kirkosta länsilounaaseen.
Peruskartta:	2123 02
Aiemmat tutkimukset:	Ei tutkimuksia.
Aiemmat löydöt:	Ei löytöjä.
Löydöt:	Ei löytöjä.

Kohteen kuvaus: Kohde sijaitsee noin 7,4 km länsilounaaseen Nokian kirkosta, Taivalkunnantien pohjoispuolella, noin 170 m koilliseen tielinjasta. Paikalla on osa historiallinen Memmolan Ylisen talon paikka.

Memmolan kylä mainitaan ensimmäisen kerran kirjallisissa lähteissä tiettävästi vuonna 1510, jolloin talvikäräjillä oli lautamiehenä Memmolan Enevald (*Enevaldh Memala*). Kylässä oli vuonna 1540 Ylisen ja Alisen tilat, ja tämä tilanne pysyi muuttumattomana aina 1500-luvun lopulle saakka. Molemmat tilat kuuluivat jatkuvasti *Memmoi(se)n* suvulle, jonka mukaan kylä luonnollisesti on saanut nimensä. (Saarenheimo 1974, 61)

Isojakokartan (1769) mukaisesti asemoitu Memmolan kylän Ylisen talon paikka kylänpaikka sijaitsee edelleen asutun Ylistalon tilan pihapiirissä,

Taivalkunnan tien pohjoispuolella. (Katso kuvat 29 - 31 kohteen 4. Memmola (Memmola) Alanen yhteydessä)

Havainnot 2012: Kohdetta ei tarkastettu inventoinnissa, sillä se sijaitsee 170 m suunnitellusta siirtoviemäriinjusta koilliseen.

Luokitusehdotus ja perustelu: Muu kohde: 1500-luvun maakirjoissa mainittu, yhä asuttu historiallinen kylänpaikka.

Ehdotus suoja-alueeksi: -

Kartat: Kartat 1 ja 5

Kuvat: Ei kuvia.

16. MEMMOLA SOTILAAN TORPPA

Nimi:	Memmola sotilaan torppa
Kunta/kylä/tila	Nokia/ Memmola/ 536-416-2-19
Laji:	muu kohde
Ajoitus:	historiallinen (1766 – 1800-luku)
Muinaisj.tyyppi:	asuinpaikat/ torpat
Rauhoitusluokka:	-
Lukumäärä:	1
P:	6819113
I:	307989
Z/m.mpy	70 m mpy
Koord.selite	Kohteen keskikoordinaatit.
Etäisyystieto	Noin 7,6 km Nokian kirkosta länsilounaaseen.
Peruskartta:	2123 02
Aiemmat tutkimukset:	Ei tutkimuksia.
Aiemmat löydöt:	Ei löytöjä.
Löydöt:	Ei löytöjä.

Kohteen kuvaus: Kohde sijaitsee noin 7,6 km länsilounaaseen Nokian kirkosta, Taivalkunnantien kohdalla ja sen eteläpuolella. Paikalla on Memmolan (Memmola) Ylisen talon sotilaan torppa.

Memmolan kylä mainitaan ensimmäisen kerran kirjallisissa lähteissä tiettävästi vuonna 1510, jolloin talvikäräjillä oli lautamiehenä Memmolan Enevald (*Enevaldh Memala*). Kylässä oli vuonna 1540 Ylisen ja Alisen tilat, ja tämä tilanne pysyi muuttumattomana aina 1500-luvun lopulle saakka. Torppa on kuitenkin perustettu vasta vuonna 1766, jolloin sitä asutti sotilas Anders Orre yhdessä Kaisa-vaimonsa kanssa (SAY jakso 1760 – 1779). Torppa on ollut Memmolan Ylisen talon torppa.

Torppa esiintyy vuoden 1769 isojakokartassa, mutta vuoden 1847 pitäjänkarttaan torppaa ei ole enää merkitty. (Katso kuvat 29 - 31 kohteen 4. Memmola (Memmola) Alanen yhteydestä)

Havainnot 2012: Kohde tarkastettiin 27.11.2012. Se sijaitsee aivan nykyisen Taivalkunnantien kohdalla ja välittömästi sen eteläpuolella. Tien eteläpuolinen osa tonttia sijaitsee tieluiskan kohdalla, joka kasvaa heinää. Paikalla ei havaittu maanpäällisiä, historialliseen torppaan liittyviä rakenteita. Torpanpaikka on mitä todennäköisimmin tuhoutunut.

Luokitusehdotus ja perustelu: Muu kohde: vuoden 1750 jälkeen (1766) perustettu, tuhoutunut torpanpaikka, joka ei myöhäisen perustamisajankohtansaakaan vuoksi täytä kiinteän muinaisjäännöksen kriteereitä.

Ehdotus suoja-alueeksi: -

Kartat: Kartat 1 ja 5

Kuvat: Ei kuvia.

17. KASSILA (KALSILA)

Nimi:	Kassila (Kalsila)
Kunta/kylä/tila	Nokia/ Kassila/ 536-408-1-42
Laji:	muu kohde
Ajoitus:	historiallinen
Muinaisj.tyyppi:	asuinpaikat/ yksinäistalot
Rauhoitusluokka:	-
Lukumäärä:	1
P:	6819408
I:	307696
Z/m.mpy	70 m mpy
Koord.selite	Kohteen keskikoordinaatit.
Etäisyystieto	Noin 7,9 km Nokian kirkosta länsilounaaseen.
Peruskartta:	2123 02
Aiemmat tutkimukset:	Ei tutkimuksia.
Aiemmat löydöt:	Ei löytöjä.
Löydöt:	Ei löytöjä.

Kohteen kuvaus: Kohde sijaitsee noin 7,9 km länsilounaaseen Nokian kirkosta, Taivalkunnantien pohjoispuolella, noin 320 m tiestä pohjoiseen.

Kassilan yksinäistalo oli vanha Kangasalan Vääksyn omistajille kuulunut rälssitila, joka oli 1500-luvulla yhden lampuodin viljelemä (Saarenheimo 1974, 61). Vuoden 1769 isojakokarttaan merkitty Kassilan yksinäistalonpaikka sijaitsee nykyään yhä asutun Kassilan tilan pihapiirissä (kuva 50). Katso isojakokartan mukainen asemointi kohteen 18. Lukkilan sotilaan torppa kohdalta (kuva 52).

Havainnot 2012: Kohdetta ei tarkastettu inventoinnissa, koska se sijaitsee 190 m pohjoiseen suunnitellulta siirtoviemäriinjalta.

Luokitusehdotus ja perustelu: Muu kohde: 1500-luvun maakirjoissa mainittu, yhä asuttu yksinäistalonpaikka.

Ehdotus suoja-alueeksi: -

Kartat: Kartat 1 ja 5

Kuvat: Ei kuvia.



Kuva 50. Isojakokartassa (1769) Kassilan yksinäistalo on merkitty numerolla 23 ja sijaitsee noin 190 m Taivalkunnantien vanhasta linjauksesta pohjoiseen. Paikalla sijaitsee nykyäänkin yhä asuttu Kassilan tilakeskus. Isojaon aikaan Kassilaa asutti kersantti Eric Litting.

18. LUKKILA SOTILAAN TORPPA

Nimi:	Lukkila sotilaan torppa
Kunta/kylä/tila	Nokia/ Lukkila/ 536-414-1-44
Laji:	muu kohde
Ajoitus:	historiallinen
Muinaisj.tyyppi:	asuinpaikat/ torpat
Rauhoitusluokka:	-
Lukumäärä:	1
P:	6819412
I:	307286
Z/m.mpy	55 m mpy
Koord.selite	Kohteen keskikoordinaatit.
Etäisyystieto	Noin 8,5 km Nokian kirkosta länsilounaaseen.
Peruskartta:	2123 02
Aiemmat tutkimukset:	Ei tutkimuksia.
Aiemmat löydöt:	Ei löytöjä.
Löydöt:	Ei löytöjä.

Kohteen kuvaus: Kohde sijaitsee noin 8,5 km länsilounaaseen Nokian kirkosta, Kuloveden Alasenlahden itärannalla, noin 90 m nykyisestä rantaviivasta. Paikalla on autoitunut Lukkilan talon sotilaan torpan paikka.

Torppa on perustettu vuonna 1766, jolloin sitä asuttaa sotilas Mats Hjerpe. Mats Hjerpe –nimi mainitaan Suomen asutuksen yleisluettelossa jo aiemminkin, jopa jo vuonna 1729. Tuolloin Hjerpeä ei kuitenkaan mainita vielä sotilaana. On mahdollista, että hän oli Lukkilan talossa asuneen piika Valborgin poika, josta tuli 37-vuotiaana talon sotilastorppari. (SAY jaksot 1720 – 1739 ja 1760 - 1779). Isojakokartassa (kuvat 51 ja 52) torppa esitetään sijaitseväksi etelään Lukkilan kylänpaikalta. Pitäjänkartan (1847) mukaan tällä kohtaa ei enää sijaitse torppaa. Sen sijaan kohdan läheisyydessä on Alanen-niminen talo (kuva 53). Pitäjänkartan mukainen Alasen talon sijainti osuisi suurin piirtein alueelle, jossa nykyään sijaitsee suurehko riihi tai suuli. Inventoinnin kohdekarttojen aluerajaus on kohteen 18. osalta tehty kuitenkin isojakokartan asemoinnin mukaisen sijainnin perusteella.

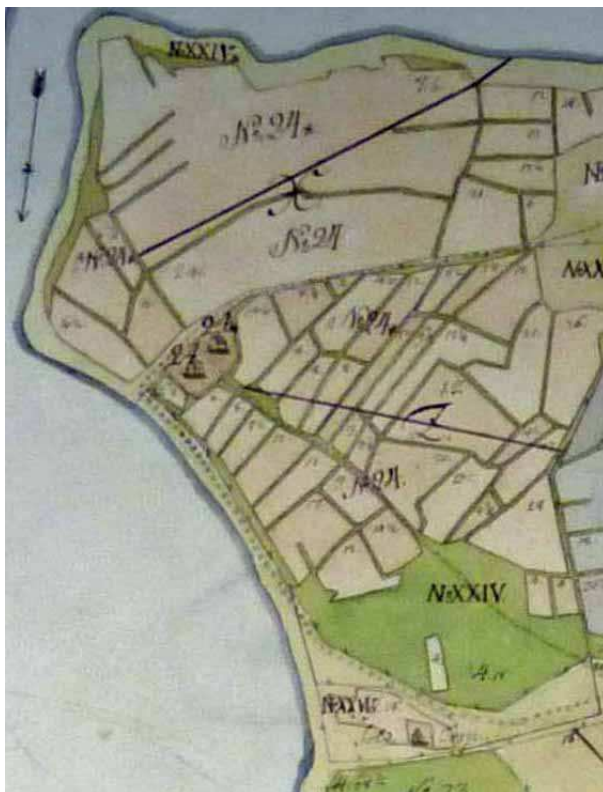
Havainnot 2012: Kohde tarkastettiin 28.11.2012. Paikka on nykyään viljelyksessä olevaa peltoa, joka tarkastusajankohtana oli sängellä (kuva 54). Havaintomahdollisuudet olivat heikot. Paikalla ei havaittu historialliseen asuinpaikkaan liittyviä merkkejä. Läheisen riihen/suulin lähiympäristö tarkastettiin myös: alueella ei kuitenkaan ollut maan pinnalle havaittavia rakenteita tai muita mahdolliseen historialliseen asutukseen liittyviä merkkejä (kuva 55). Havaintomahdollisuudet suulin ympäristössä oli kuitenkin heikot suhteellisen sankan aluskasvillisuuden vuoksi.

Luokitusehdotus ja perustelu: Muu kohde: vuoden 1750 jälkeen perustettu, autioitunut torpanpaikka, joka ei ikänsä puolesta täytä kiinteän muinaisjäännöksen kriteereitä.

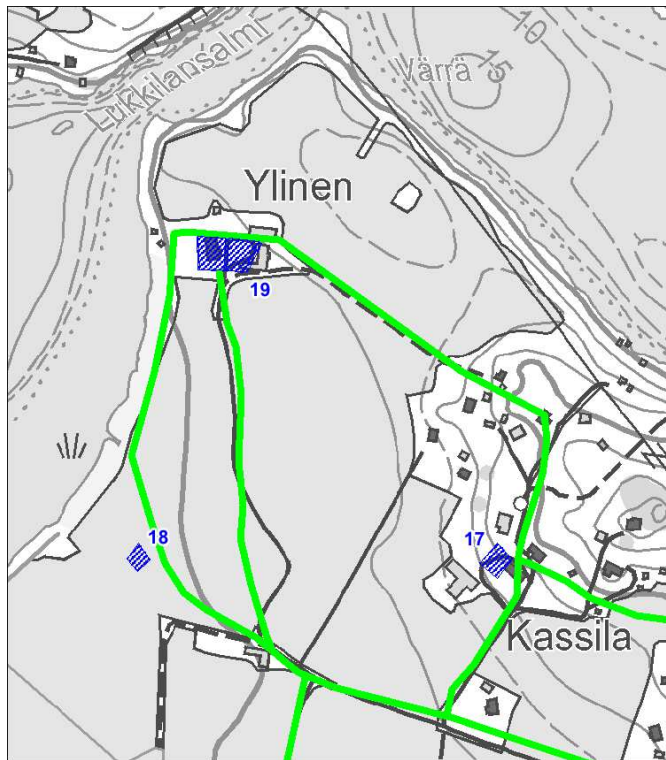
Ehdotus suoja-alueeksi: -

Kartat: Kartat 1 ja 6

Kuvat: Nokia, Siuro – Kullaanvuori siirtoviemärilinjän arkeologinen inventointi 2012: 29 – 30.



Kuva 51. Taivalkunnan isojakokartassa (1769) kuvassa alalaitaan merkittynä Lukkilan talon sotilaan torpanpaikka ja tästä pohjoiseen itse Lukkilan kylänpaikka, jossa kaksi taloa.



Kuva 52. Vuoden 1769 isojakokartan mukaan tehty asemointi, johon asuinpaikat merkitty sinisellä ja tielinjat vihreällä.



Kuva 53. Vuoden 1847 pitäjänkartassa Lukkilan sotilaan torpanpaikan liepeille on merkitty talo nimeltä "Alanen".



Kuva 54. Lukkilan sotilaan torpanpaikka sijaitsee nykyään kuvassa oikealla olevan pellon keskellä. Kuvattu kaakosta. (Nokia, Siuro – Kullaanvuori siirtoviemäriinlinjan arkeologinen inventointi 2012: 29)



Kuva 55. Pitäjänkartan mukaan siinä esiintyvä iältään nuori Alasen talon näyttäisi sijainneen kuvassa olevan suulin kohdalla/läheisyydessä. Siirtoviemäriin linjaus merkitty maastoon paalulla. (Nokia, Siuro – Kullaanvuori siirtoviemäriinlinjan arkeologinen inventointi 2012: 30)

19. LUKKILA (LUCKILA)

Nimi:	Lukkila (Luckila)
Kunta/kylä/tila	Nokia/ Lukkila/ 536-414-1-24
Laji:	muu kohde
Ajoitus:	historiallinen
Muinaisj.tyyppi:	asuinpaikat/ kyläpaikat
Rauhoitusluokka:	-
Lukumäärä:	1
P:	6819762
I:	307390
Z/m.mpy	60 m mpy
Koord.selite	Kohteen keskikoordinaatit.
Etäisyystieto	Noin 8,5 km Nokian kirkosta länsilounaaseen.
Peruskartta:	2123 02
Aiemmat tutkimukset:	Ei tutkimuksia.
Aiemmat löydöt:	Ei löytöjä.
Löydöt:	Ei löytöjä.

Kohteen kuvaus: Kohde sijaitsee noin 8,5 km länsilounaaseen Nokian kirkosta, Kuloveden Alasenlahden itärannalla, nykyisen Ylisen tilakeskuksen alueella. Paikalla on sijainnut Lukkilan (Luckila) historiallinen kyläpaikka. Kohteen asemointi on tehty Taivalkunnan isojakokartan (1769) perusteella. Isojakokartta ja sen asemointi on esitetty kuvissa 51 ja 52 kohteen 18. Lukkila sotilaan torppa yhteydessä.

Lukkila mainitaan ensimmäisen kerran 1503, jolloin Pentti Lydekenpoika Djäknin tyttären tytär Alissa heikintytär myi toisen Lukkilan tiloista Knut eerikinpoika Kurjelle. Mahdollisesti Lukkila, kuten lähellä oleva Haapaniemikin (ja Alasenlahden pohjoisrannalla sijaitseva Niemenpään kartano), oli kuulunut alun perin Pentti Lydekenpojalle. Papinveroluettelon mukaan tilat yhdistettiin vuoden 1580 tienoilla ja jätettiin yhden lampuodin hoidettavaksi. (Saarenheimo 1974, 61 – 62)

Havainnot 2012: Kohdetta ei tarkastettu inventoinnissa, sillä se sijaitsee noin 400 m pohjoiseen suunnitellulta siirtoviemäriinjanaukselta.

Luokitusehdotus ja perustelu: Muu kohde: 1500-luvun maakirjoissa mainittu, todennäköisesti keskiaikaiset juuret omaava yhä asuttu historiallinen kylänpaikka.

Ehdotus suoja-alueeksi: -

Kartat: Kartat 1 ja 6

Kuvat: Ei kuvia.

20. PENTTILÄ SOTILAAN TORPPA

Nimi:	Penttilä sotilaan torppa
Kunta/kylä/tila	Nokia/ Penttilä/ 536-418-4-192
Laji:	muu kohde
Ajoitus:	historiallinen
Muinaisj.tyyppi:	asuinpaikat/ torpat
Rauhoitusluokka:	-
Lukumäärä:	1
P:	6820733
I:	305943
Z/m.mpy	60 m mpy
Koord.selite	Kohteen keskikoordinaatit.
Etäisyystieto	Noin 9,4 km Nokian kirkosta länteen.
Peruskartta:	2123 02
Aiemmat tutkimukset:	Ei tutkimuksia.
Aiemmat löydöt:	Ei löytöjä.
Löydöt:	Ei löytöjä.

Kohteen kuvaus: Kohde sijaitsee noin 9,4 km länteen Nokian kirkosta, Kuloveden Haapaniemensalmen pohjoisrannalla, Lukkisalmentien pohjoispuolella, Kiimakallio-nimisen kalliomuodostelman eteläpuolella. Kohteelta on matkaa Knuutilan nykyiseen päärakennukseen noin 190 m. Paikalla on Penttilän historiallisen kylän sotilaan torppa.

Penttilä eli Niemenpää oli huomattavin vanhan Pirkkalan keskiaikaisista kartanoista. Se kuului asumakartanona valtaneuvos, Hämeenlinnan vouti ja Ylä-Satakunnan kihlakunnantuomari (1412 – 1460) Pentti Lydekenpojalle. Keskiajan lopulla Pentti Lydekenpojan mukaan nimetty Penttilä ei ollut enää varsinainen kartano, vaan oli perinnönjakojen vuoksi joutunut useiden omistajien haltuun ja lampuotien viljelemäksi.

Penttilän sotilaan torpan tarkka perustamisajankohta tai ensimmäinen asukas eivät ole varmuudella tiedossa; vaihtoehtoja Suomen Asutuksen yleisluettelon mukaan on kolme. Vanhimmillaan torppa voi olla perustettu vuonna 1759, jolloin perustettiin Penttilän kylän haukan talon torppa ”Räkila torp” (SAY jakso 1740 – 1759). Penttilän Knuutilan talon sotilastorppari Carl Hasselbäck mainitaan puolestaan vuodesta 1766 alkaen (SAY jakso 1760 – 1779). Kolmas vaihtoehto on, että torppa on Marttilan sotilaan torppa, jossa asui sotilas Henrik Holmeberg vuosina 1766 – 1769. Penttilän isojakokartassa vuodelta 1766 (Hall) torppa kuitenkin jo esiintyy (katso kuva 36 kohteen 5. Knuutila yhteydestä).

Havainnot 2012: Kohdetta ei tarkastettu inventoinnissa, sillä se sijaitsee noin 50 m pohjoiseen suunnitellulta siirtoviemäriinjanjaukselta.

Luokitusehdotus ja perustelu: Muu kohde: vuoden 1750 (1759 – 1766) jälkeen perustettu, autioitunut torpanpaikka, joka ei ikänsä puolesta täytä kiinteän muinaisjäännöksen kriteereitä.

Ehdotus suoja-alueeksi: -

Kartat: Kartat 1 ja 7

Kuvat: Ei kuvia.

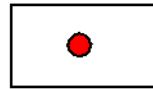
LIITE 1. DIGITAALIKUVALUETTELO

NOKIA SIURO – KULLAANVUORI SIIRTOVIEMÄRILINJAN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2012

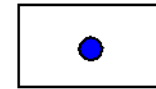
Kuvannut Kirsi Luoto 2012

Kuvat on talletettu Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy:n arkistoon Tampereella.

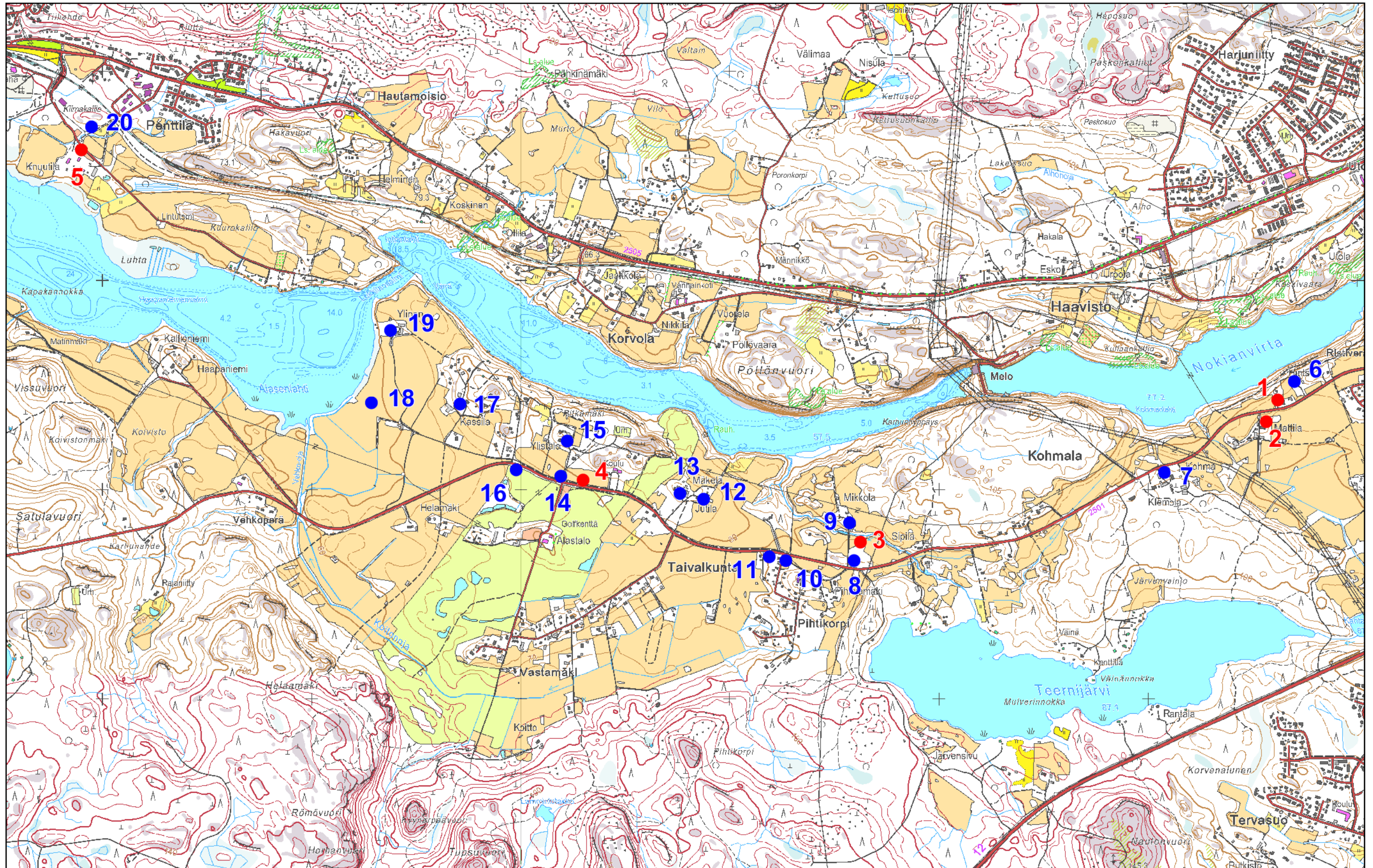
Nro	Aihe	Kuvattu suunnasta	Pvm
1	Talo, jonka pihapiirissä Kuirinmäen röykkiöt sijaitsevat.	etelä	27.11.
2	Kuirinmäen muinaisjäännösalueen pohjoispuolen resentti kellarinjäännös.	pohjoinen	27.11.
3	Kuirinmäki, röykkiö 2.	kaakko	27.11.
4	Kuirinmäki, röykkiö 2.	koillinen	27.11.
5	Kuirinmäki, röykkiö 8.	kaakko	27.11.
6	Kuirinmäki, röykkiö 3 talon pohjoisseinustalla.	luode	27.11.
7	Kuirinmäki, röykkiö 6.	koillinen	27.11.
8	Kuirinmäki, röykkiö 5.	länsi	27.11.
9	Kuirinmäki, röykkiö 7.	länsi	27.11.
10	Kuirinmäki, röykkiö 3.	itä	27.11.
11	Mattilan muinaisjäännösalue sijaitsee kuvassa keskellä olevalla metsäisellä kumpareella.	lounas	27.11.
12	Mattilan päärakennus ja pihapiiriä.	lounas	27.11.
13	Mattilan pihapiiriä.	pohjoinen	27.11.
14	Mattilan päärakennuksen pohjoispuoleista peltoa, jolta on löydetty mm. rautakaudentyypin keramiikkaa.	länsi	27.11.
15	Mattilan polttokalmisto sijaitsee kuvassa vasemmalla oleva navetan päädysssä.	kaakko	27.11.
16	Mattilan päärakennuksen koillispuolella oleva kalmistomäki.	lounas	27.11.
17	Mattilan tilan eteläpuolista aluetta.	itä	27.11.
18	Memmolan Alasen talon historiallinen sijaintipaikka.	länsi	28.11.
19	Knuutilan päärakennus kuvassa takana.	kaakko	28.11.
20	Vuoden 2012 koekaivauksessa (Raninen 2012) löydettiin Knuutilan päärakennuksen takan olevan huvimaja viereen kaivetusta koekuopasta merovingiaikainen tasavarsisolki ja pala rautakaudentyypin keramiikkaa.	pohjoinen	28.11.
21	Resentti rakennuksenjäännös Lukkisalmentien ja siitä kohti koillista erkanevan kävelytien risteyksen koillispuolella.	kaakko	28.11.
22	Kohmalan kylän tonttimaata.	luode	27.11.
23	Kohmalan kylätontin pohjoispuolella havaittu nuori rakenne.	kaakko	27.11.
24	Kennolan Sipilän mäkituvan sijaintipaikka metsäisellä kumpareella.	lounas	28.11.
25	Tulisijallisen rakennuksen jäännös kumpareen laella.	pohjoinen	28.11.
26	Vastamäen Jutilan talon sotilaan torpanpaikka pellolla.	luode	28.11.
27	Vastamäen rakuunan torpan paikalla asutaan nykyäänkin.	pohjoinen	28.11.
28	Kohde Ylöstalontie: puukopissa katettuna lähde, josta Kustaa III:n kerrotaan juoneen Suomen matkallaan 1775.	kaakko	27.11.
29	Lukkilan sotilaan torpan sijaintipaikka sänkipellolla.	kaakko	28.11.
30	Pitäjänpöytä näkyvä Alasen talonpaikka on ollut nykyisen suulin läheisyydessä.	luode	28.11.

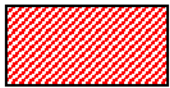


kiinteä muinaisjäännös
rauhoitusluokka 1 tai 2

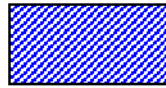


muu kohde

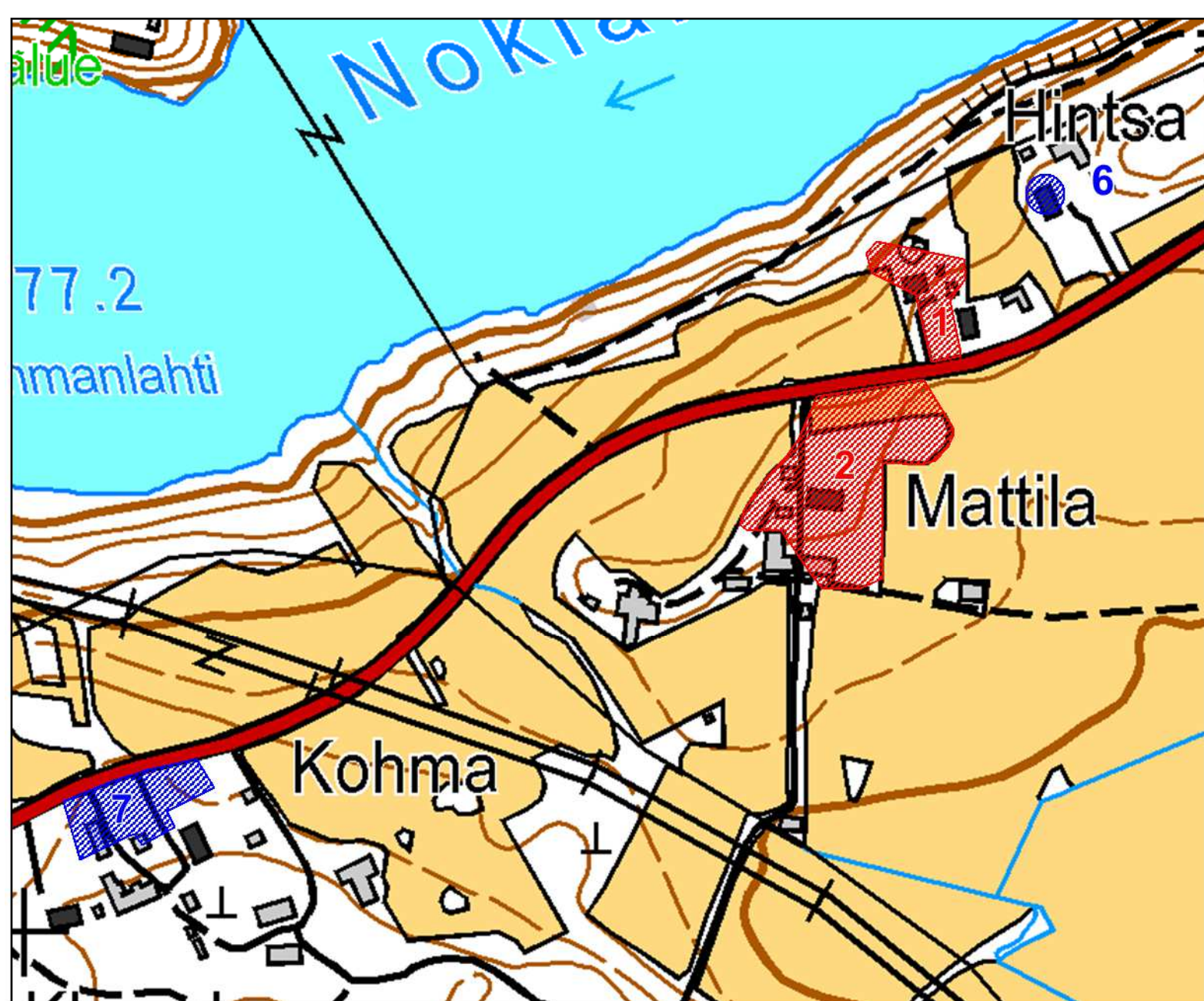


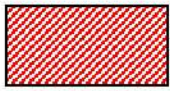


kiinteä muinaisjäännös
suoja-alueineen

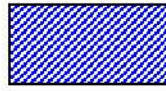


muu kohde



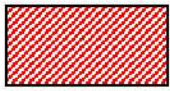


kiinteä muinaisjäännös
suoja-alueineen

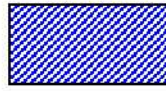


muu kohde

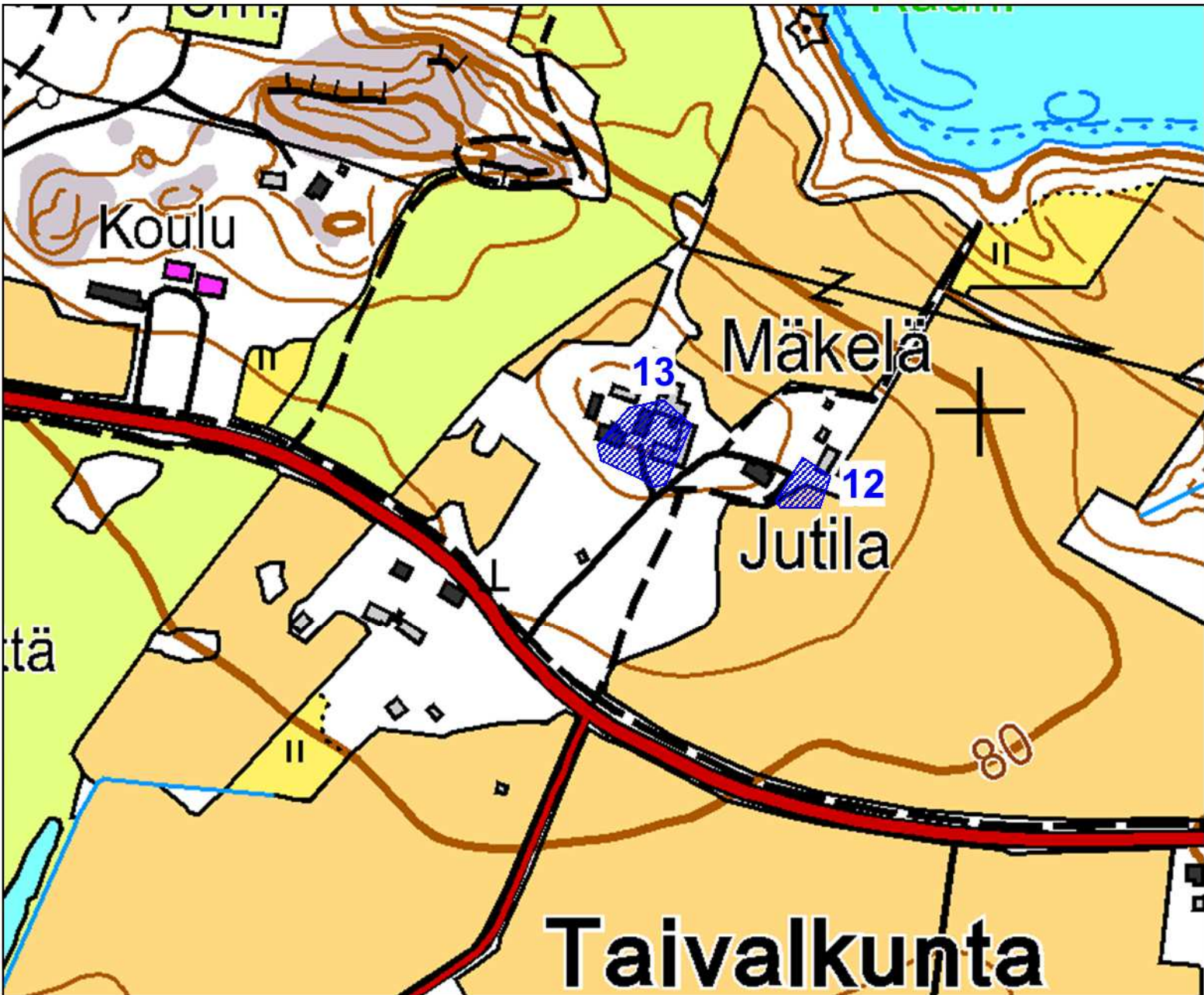


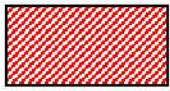


kiinteä muinaisjäännös
suoja-alueineen

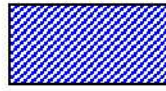


muu kohde



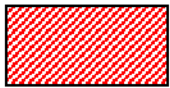


kiinteä muinaisjäännös
suoja-alueineen

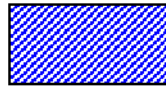


muu kohde



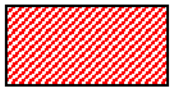


kiinteä muinaisjäännös
suoja-alueineen

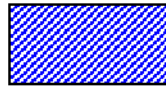


muu kohde





kiinteä muinaisjäännös
suoja-alueineen



muu kohde

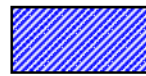


NOKIA SIURO - KULLAANVUORI SIIRTOVIEMÄRILINJAN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2012

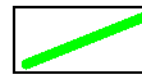
KARTTA 8. Isojakokartan (Hall 1769) mukaan asemoidut historialliset asuinpaikat ja tielinjat inventointialueella ja sen läheisyydessä.

MK 1: 10 000

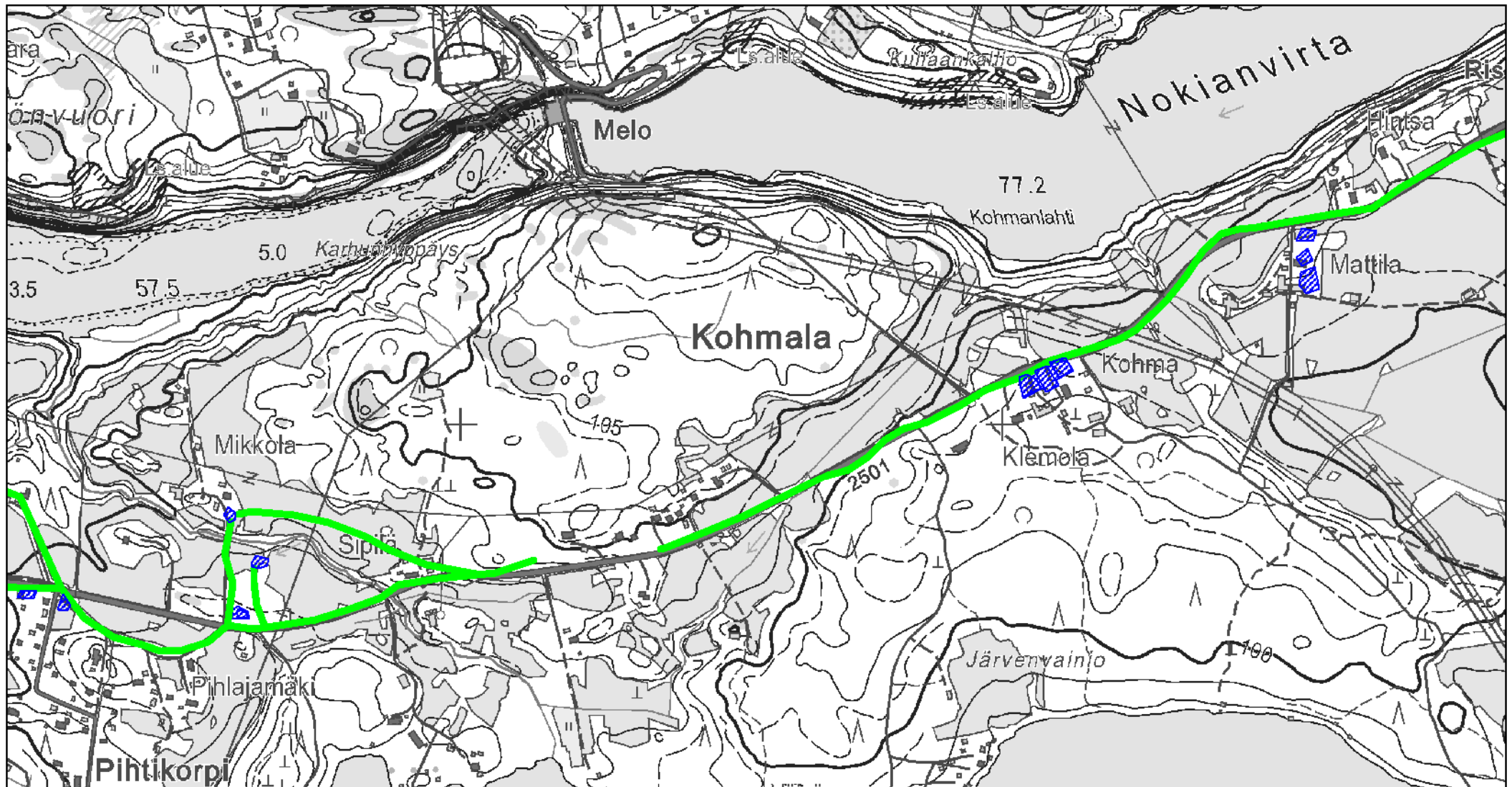
Piirt. Kirsi Luoto



historiallinen asuinpaikka



historiallinen tielinja

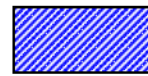


NOKIA SIURO - KULLAANVUORI SIIRTOVIEMÄRILINJAN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2012

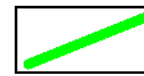
KARTTA 9. Isojakokartan (Hall 1769) mukaan asemoidut historialliset asuinpaikat ja tielinjat inventointialueella ja sen läheisyydessä.

MK 1: 10 000

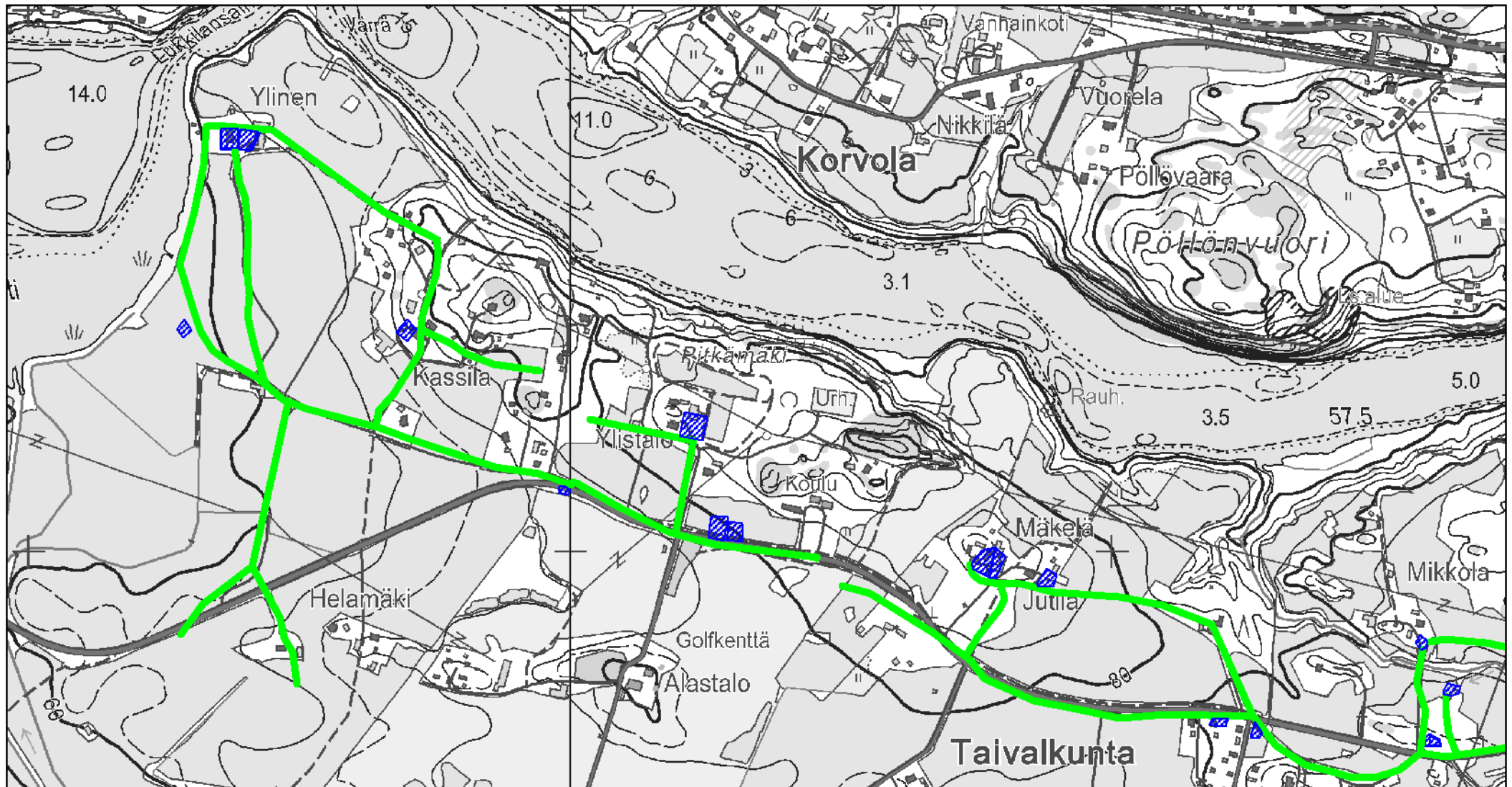
Piirt. Kirsi Luoto



historiallinen asuinpaikka

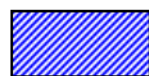


historiallinen tielinja

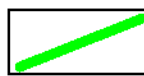


MK 1: 5500

piirt. Kirsi Luoto



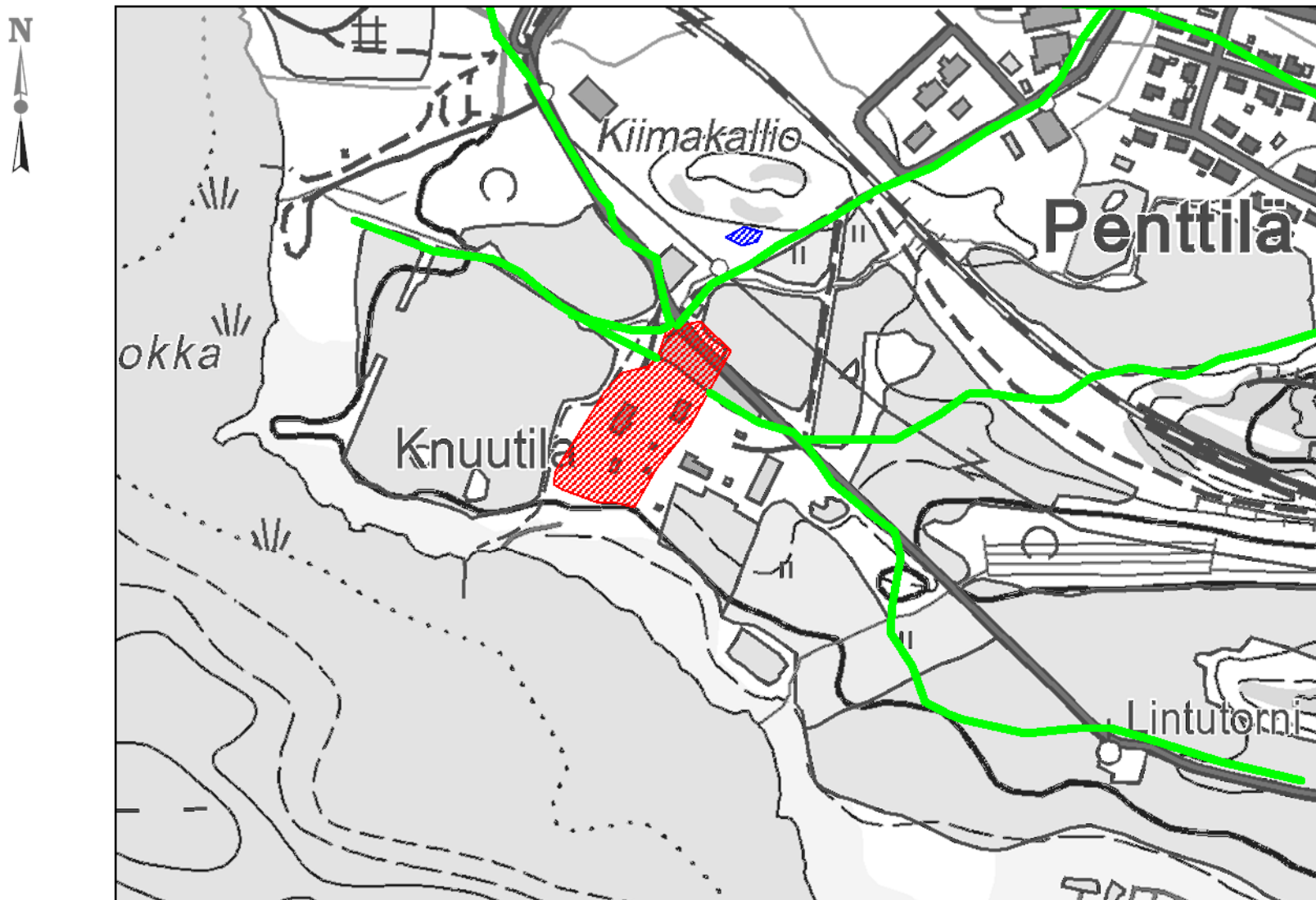
torppa



historiallinen tielinja



Knuutila
rajaus Pirkanmaan maakuntamuseo
2012



NOKIA SIURO - KULLAANVUORI PAINEVIEMÄRILINJAN SUUNNITTELUALUEEN
ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2012

KARTTA 11. Kohde 1. Kuirinmäki, kartta rakenteiden sijainnista

MK 1:900

piirt. Kirsi Luoto

